

cum Joseph omnes seniores domus Pharaonis; veneruntque ad aram Achad, quæ sita est trans Jordanem; ubi celebrantes exsequias planctu magno atque vehementi impleverunt septem dies; et idcirco vocatum est nomen loci illius planctus Ægypti. Genesis ultimo, quod et in principio ejusdem capituli dicitur: « Flevitque tum Ægyptus illa septem diebus. » Sic Numerorum vigesimo. « Omnis multitudo videns occubuisse Aaron, flevit super eo triginta diebus, per cunctas familias suas. » Sic et Deuteronomii ultimo: « Mortuo Moysse, flevit Israel in campibus Moab triginta diebus. » Unde de excessu fratris capite primo Ambrosius tractans, an legendi sint mortui: « Non omnis infidelitatis, inquit, aut infirmitatis est fletus. Alius est naturæ dolor, alia tristitia diffidentiae, et plurimum refert desiderare quod habueris, et lugere quod amiseris. Fecerunt et magnum planctum sui, cum patriarchæ sepelirentur: lacrymæ ergo probitatis sunt indices, non illiciti doloris. » Hinc et Chrysostomus homilia sexta super Joannem. « Non lugere, inquit, sed imprudenter lugere veto. Non sum immanis atque crudelis; video naturam dolere, et quotidianam requirere consuetudinem; non licet nullo affectu moveri nec lacrymari, sed leniter et prudenter, et cum Dei timore; » cujusmodi etiam plura videre est apud eundem in fine homiliæ trigesimæ secundæ super Matthæum.

Notandum est interim hic quod dicit Judith sepultam in Bethulia, idque contra toties repetitam sententiam Ziegleri, ad id enim quod statim diximus de destructione Hierosolymæ, tum statim secuta tempora ipsius Josiæ, quærit ipse effugium, dicendo ipsam mansisse cum suis contribulibus, sicut et alia multæ reliquæ decem tribuum remanserant. Verum

A rursum obstat, quod capta Hierosolyma Nabuchodonosor omnem populum in captivitatem transtulit exceptis paucissimis, quibus Godoliam filius Archan præferat, ipsi non diu postea timentes Galitaros, in Ægyptum migrarunt. Deinde posito quod parvum fuisset quibusdam reliquis decem tribuum, hinc non fit illo pacto verisimile, quod Bethulix parvum fuisset, ob quam tantam cladem accepisset ipse ejusdem Nabuchodonosoris exercitus; hic vero dicitur sepulta in Bethulia: posset interim fortassis effugii quid ad ista reperire, sed plane ejus sententiam falsam arguit, quod sequitur: .

« Tunc autem omni spatio vitæ ejus non fuit, qui « perturbaret Israel, et post mortem ejus amis « multis. » Quomodo enim non censebitur perturbatus Israel in tanta afflictione in Babylonem translatus, quod contigisse manifestum est, non amplius quam 42 annis a tempore Josiæ. Si vero nostram de Dario Hystaspe sequamur sententiam, non invenimus perturbatum fuisse Israel ad tempora usque Machabæorum sub Antiocho; nam quod veterit etiam ipso Philone teste post mortem Holopernis noster Artaxerxes sive Nabuchodonosor perfici templum, paucissimis annis id duravit, nempe tantam usque ad imperium Darii Longimani. Unde nec perturbatio vere dici posset.

« Dies autem victoriæ hujus festivitatis ab Hebræis « in numero sanctorum dierum recipitur, » etc. Magnam gratitudinem populi Israelitici ostendit ob victoriam a Deo tam mirabilem concessam, unde et anniversariam ejus memoriam instituerunt. Quomodo et Esther cap. ix institutum est, ut quartam decimam et quintam decimam mensis Adæ pro festis susciperent.

BEATI RABANI MAURI

FULDENSIS ABBATIS ET MOGUNTINI ARCHIEPISCOPI

EXPOSITIO IN LIBRUM ESTHER.

(ANNO 836.)

PRÆFATIO

AD JUDITH AUGUSTAM.

Liber Esther, quem Hebræi inter hagiographa annumerant, multipliciter Christi et Ecclesiæ sacramenta in mysterio continet: quia ipsa Esther in Ecclesiæ typo populum de periculo liberat, et interfecto Aman, qui interpretatur *iniquitas*, partem convivi et diem celebrem mittit in posteros. Hunc quidem librum asserit sacræ historiæ interpres de archivis Hebræorum relevatum verbum a verbo expressius se transtulisse. Attamen ea quæ in editione vulgata reperit non penitus prætermisit, sed Hebraica veritate plena fide expressa, cætera quæ extrinsecus invenit juxta finem libri addendo subjunxit. Nos autem ea quæ ex Hebræorum fonte prolata sunt, allegorico sensu exposuimus. Cætera vero, quæ ex Græcorum lingua et litteris insuper addita sunt, et obelo prænotata, exponere prætermisimus, sed horum sensus studiosus lector, cum anteriora bene rimaverit, satis agnoscere poterit. Tu autem, o nobilissima regina, cum sacramenta divina in expositis bene agnoveris, in cæteris quid sentiendum sit, rite censebis. Deus

C omnipotens, qui illius reginæ mentem ad liberandas populi sui calamitates erexerat, te simili studio laborantem ad æterna gaudia perducere dignetur.

CAPUT PRIMUM.

De Assuero rege et famosissimo ejus convivio.

« In diebus Assueri, qui regnavit ab India usque « Æthiopiam super centum viginti septem provin- « cias: quando sedit in solo regni sui. » Historiam Esther non solum divini libri, sed et Josephi Antiquitatum continent, licet in aliquibus historica narratione differant. Sed et illud in quæstionem convertitur quis ille Assuerus fuit qui regnavit ab India usque Æthiopiam super centum viginti septem provincias; nam hunc memoratus Josephus refert Cyrum esse filium Xerxis regis, qui post Darium patrum suum regnavit in Perside. Hunc ergo Cyrum dicit Artaxerxem apud Græcos vocari, qui Longimanus cognominabatur, regnum tenens annis quadraginta; sed ego non puto Esther eo tempore fuisse, nunquam enim Esdras de ipsa siluisset, qui scribit hoc tempore Esdras et Mennam reversos esse de Babylone, et ea deinceps consecuta quæ ab his gesta

referuntur. Eusebius ergo in Chronicis suis arbitratu hunc Assuerum esse Artaxerxem vocatum; regnavit quoque post Darium patrum suum cognomento Nothum, annis 40.

« Susan civitas regni ejus exordium fuit. » Susis metropolis est Persidis, quam aiunt historici Memnonis fratrem constituisse. Dicta autem Susis, quod immineat Susis fluvio, ubi regia est Cyri, lapide candido et vario, cum columnis aureis et lacunariis gemmisque distincta, continens etiam simulacrum cœli stellis micantibus præsignatum, et cætera humanis mentibus incredibilia. Ubi et præsens rex convivium maximum cum grandi apparatu, et divitiarum copia subjectis populis exhibuisse narratur. Unde sequitur:

« Tertio igitur anno imperii sui fecit grande convivium principibus suis, et pueris fortissimis Persarum et Medorum inelytis, et præfectis provinciarum coram se, ut ostenderet divitias gloriæ regni sui, magnitudinem atque jactantiam potentiæ suæ multo tempore, centum videlicet et octoginta diebus. Cuiusque implerentur dies convivii, invitavit omnem populum qui inventus est Sueis, a maximo usque ad minimum. Et septem diebus jussit convivium præparari in vestibulo horti et nemoris, quod regio cultu et manu constum erat. Et pendebant ex omni parte tentoria aërii coloris et carbasini ac hyacinthini, sustentata funibus byssinis atque purpureis, qui eburneis circulis inserti erant, et columnis marmoreis fulciebantur. Lectuli quoque aurei et argentei super pavimentum smaragdino et pario stratum lapide, dispositi erant: quod mira varietate pictura decorabat. Bibebant autem qui invitati erant, aureis poculis, et aliis atque aliis vasis cibi inferebantur. Vinum quoque, ut magnificentia regia dignum erat, abundans et præcipuum ponebatur. Nec erat qui nolentes cogeret ad bibendum, sed sicut rex statuerat, præponens mensis singulos de principibus suis, ut sumeret unusquisque quod vellet. » Hæc præparatio opulentissimi convivii, licet historialiter divitiarum pompam et deliciarum luxus regis potentis demonstrare videatur, tamen sacratiore mysterio potentissimi regis nostri, videlicet Domini Christi, divitiarum spiritualium magnitudinem ac vitalium opum excellentiam, quas ille secundum modum dispensationis suæ unicuique fidelium suorum largitur distribuit, significat. Nec enim alicui rex ille ditissimus, qui uxoris suæ fidelissimæ precibus exoratus, Judæorum, quem iniqui meditabantur, iminentem removit interitum, quam Redemptori nostro per figuram aptatur, qui quotidie sanctæ Ecclesiæ, quæ sponsa ipsius est dilectissima, orationibus interpellatus, liberat electos suos de hostium manibus, atque inimicos eorum dignæ subjicit vindictæ. Quod autem Esther typum Ecclesiæ teneat, nulli dubium est; nec ipsa alicujus sponsa quam Christum ullo modo dicenda est. Unde refugere quilibet hanc interpretationem non debet, pro eo quod

A ille rex historicus perfidus erat, quasi propter hoc regis justi typum tenere nullo modo possit: non enim dicimus quod perfidia seu peccata alicujus, sive fidelis, sive etiam perfidi, istius actus exprimant (« Qui peccatum non fecit, nec est inventus dolus in ore ejus (I Petr. II). » « Quæ enim societas luci ad tenebras; aut quæ conventio Christi ad Belial (II, Cor. VII). » Sed bona facta ac justa judicia cujusquam ad nullum melius referuntur, quam ad illum de quo est omne bonum, de quo scriptum est: « Judicabit orbem terræ in æquitate, et populos in veritate sua (Psal. IX). » Nam sicut gentilium errores atque impia facta, ita nec fidelium transgressiones atque peccata facile per similitudinem veritati competunt. Hæc enim ideo diximus, quia quidam doctorum David factum in Uriam et uxorem ejus figurativer transferunt ad Christum et Ecclesiam. Quid causæ est ut aliquis dicat Moysis dubitationem ad aqum contradictionis, Aaronis fictionem in factura vituli, Salomonis libidinem, Ezechie arrogantiam, Petri abnegationem ac Saulis blasphemiam Redemptori nostro figurativer convenire? Attamen rite nullus denegare potest eorum bona facta ac rectam doctrinam plurimum illi testimonium præbuisse. Unde nemo nos reprehendere debet quod regis magis pia opera ac justa judicia regi et judici omnium sæculorum quodam modo similitudo comparemus, quia suum est quidquid bonum est, et ab eo refugit omnis iniquitas. Si cui autem videtur incongruum esse quod dicimus, legat Isaiam prophetam, qui Cyrum regem Persarum hominem gentilem comparavit Redemptori nostro, dicens ex persona Domini: « Dabo tibi thesauros absconditos et arcana secretorum, ut scias quia ego Dominus, quoniam voco nomen tuum Deus Israel, propter servum meum Jacob, et Israel electum meum, et vocavi te in nomine tuo; assimilavi te, et non cognovisti me. Ego Dominus, et non est amplius, extra me non est Deus. Accinxi te, et non cognovisti me (Isa. XLV). » Legat et opuscula Patrum, qui actus sive causæ regum reproborum Saulis et Jechoniæ sanctissima Redemptoris nostri opera figurativer designare dixerunt: Saulis videlicet uncti in regem, sed merito scelerum suorum occisi, super innoxii regis Christi morte interpretantes; Jechoniæ vero translationem de Juda in Babyloniam, quam propter peccata sustinuit, ad gratiam ejusdem Redemptoris nostri typici referentes, quæ, relictis ob perfidiam Judæis, ad salvandas per orbem nationes transmigrare dignatus est. Qui dicta vel acta Pharaonis sive Nabuchodonosor typice super hostibus Ecclesiæ intelligenda tradiderunt. Verbi gratia: Pharaon præcepit infantes populi Dei maseulos in flumine necari, feminas reservari: quia diabolus fortiter in nobis opera extinguere, fluxa et infrinxa cupit enutrire. Item Nabuchodonosor jussit omnes populos sibi subditos audita voce symphoniarum et musicorum prostratos adorare statuam suam. Et diabolus satagit genus humanum per dulcedinem pompæ terrestres a rectitudine mentis inflectere, et ad se-

quendam cupiditatem, quæ est « simulacrorum A
servitus, » deceptorum corda pervertere. Si ergo
quædam opera, vel justæ pœnæ reproborum in fi-
gura non solum malorum, sed et bonorum præces-
serunt, cur non etiam boni bonorum actus sive ser-
mones, qui in prophetico volumine continentur, bo-
na sequentium gesta præfigurare potuerunt? Virtus
namque sacri eloquii, ut quidam ait, aliquando sic
transacta narrat, ut ventura exprimat: sic factorem
approbat, ut ei in mysterio contradicat; sic gesta
damnat, ut hæc mystice gerenda persuadeat. Item
videamus opuscula sancti Augustini, qui etiam septem
viros unius mulieris sine filiis defunctos, de quibus
Sadducæi, resurrectionem negantes, Dominum ten-
tabant, certam ecclesiastici sacramenti figuram
dixerat habere. Nec non et mulierem et sterilitatem
ejus et mortem, ipsorum quoque virorum mortem
figuras esse memorabilium rerum docuit, cum hanc
historiam neque ipse Dominus, neque evangelista-
rum quisquam ex sua persona narraverit; sed quæ
impii nefando ore contra Dominum protulerant,
evangelistæ propter sacratissimum Domini respon-
sum suis litteris indiderunt. Hæc ergo et his similia
lector fidelis in sanctorum Patrum dictis inveniens,
non nobis imputet, si ad eorum similitudinem in no-
stris opusculis aliqua inseramus.

« Tertio igitur anno imperii sui rex Assuerus fecit
grande convivium cunctis principibus et pueris suis
fortissimis Persarum et Medorum, ut ostenderet
divitias gloriæ regni sui. » Cum Redemptor noster,
quem Assuerus et nomine exprimit et dignitate, in-
terpretatur enim *ostium* sive *atrium meum*, cum Pa-
tre et Spiritu sancto sempiternum hominis impe-
rium, tertio tempore istius sæculi incarnationis suæ
humano generi patefecit sacramentum, et nobis vitæ
aperuit aditum, spiritualesque epulas fidelibus suis
abundantissime ministravit. Primum ergo tempus
ante legem fuit, secundum sub lege, tertium sub
gratia, in quo videlicet evangelicam prædicationem
ac corporis et sanguinis sui universis gentibus opu-
lentissimam paravit refectionem. Hujus scilicet con-
vivii excellentiam in parabola Evangelii ipse Do-
minus, ubi de rege qui nuptias filio suo fecit, et de
cœna magna per hominem facta referebat, spiritua-
liter mysterio nobis commendabat. « Septem ergo
diebus rex magnus convivium instrui fecit, in vesti-
bulo horti et nemoris, quod regio cultu et manu
compositum erat, » cum Redemptor noster toto tem-
pore istius vitæ, quod per numerum discurrit septe-
narium, in præsentī Ecclesia, in qua unusquisque
fidelium semetipsum recta fide et bonis operibus ad
introitum paradisi et regni præparat cœlestis, pa-
bulo divini verbi et dapibus virtutum electos suos
satiat; quatenus deliciis et jucunditati superni regni
per omnia habiles fiant, ubi arbores fructiferæ con-
sistæ sunt, hoc est, sancti viri et bonis meritis præ-
clari, dono largiente divino, sanctæ conversationis
et rectæ doctrinæ ostendunt decorem. Ibi pendent
• ex omni parte tentoria aerei coloris et carbasini

et hyacinthini, » quia ibi ornatus spiritualis studii,
et splendor cœlestis sapientiæ cum fulgore virtutum
ad instructionem in ea digne consistentium micat.
Carbasinus etiam color speciem auri (ut quidam vo-
lunt) præterdit et merito nitiori comparatur divi-
næ sapientiæ, quæ in cultu et religione pietatis maxime
excellit. « Et hæc tentoria byssinis funibus atque
purpureis extenta erant, et columnis marmoreis
fulciebantur. Byssus enim mortificationem carni,
significat, purpura sanguinem martyrii, ebur casti-
tatem corporis, et columnæ marmoreæ firmitatem
sanctorum doctorum. Bene ergo dicitur quod ten-
toria diversi coloris byssinis funibus atque purpu-
reis per circulos eburneos in columnis marmoreis
suspensa essent, quia decor sanctæ Ecclesiæ, sive
sit in meditatione sapientiæ seu in profectu virtu-
tam per continentiam atque castitatem corporum,
scilicet cum martyrii dignitate in doctoribus sancti
Evangelii fulgere debet, et tam in illorum verbo
quam etiam exemplo ad multorum notitiam perve-
nire, ut ab his instructi, his incitati atque confor-
tati, ad aulam cœlestis imperii rite peringere pos-
sint. Ibi quoque « lectuli aurei atque argentei super
pavimentum smaragdino et pario stratum lapide
dispositi erant, quod mira varietate pictura decora-
bat, » quia humilitas sanctorum diversis speciebus
variarum virtutum decorata, in meditatione divini
verbi, et in indagatione veræ sapientiæ electis Dei
quietem internæ præparat contemplationis. Ubi su-
avitas agnitionis et dilectionis Dei pie quærenibus
donec Spiritus sancti largissime infunditur. De quo
lectulo sponsa in Cantico canticorum dicit: « Lectulus
noster floridus (*Cant. 1*), » quia nimirum sancti qui-
que cum tranquillitate temporum utuntur, et a tri-
bulationum temporibus cessant, tunc maxime lectio-
nibus sacris, jejuniis, orationibus cæterisque fructi-
bus spiritus vacant, et in supernorum contemplatione
tunc sese altius atollunt, ad speculandum utique
gloriam majestatis divinæ, cum serenum ab exte-
rioribus occupationibus tempus accipiunt. Smara-
gdus enim gemma est a nimia viriditate vocata, Pa-
riusque genus est marmoris candidissimi. Et apte
dicitur his duobus lapidibus pavimento esse de-
pictum, ubi lecti fuerunt positi, quia per candorem
hoc est, castitatem corporis, et per virorem bona
mentis in gratia Dei semper virentis bene construi-
tur fundamentum humilitatis, ubi condignis quibus-
que præmium præparatur æternæ quietis. Unde
scriptum est: « Beati pauperes spiritu, quoniam ipso-
rum est regnum cœlorum (*Matth. 5*). » Et, « Qui se bene
humiliaverit, rite exaltabitur (*Matth. 23*). » Hinc
etiam Veritas alibi in Evangelio ad discipulos ait:
« Discite a me quia mitis sum, et humilis corde, et in-
venietis requiem animabus vestris, jugum enim meum
suave est, et onus meum leve (*Matth. 11*). » « Bibe-
bant autem, qui invitati erant ad regale convivium,
aureis poculis. » Aureis poculis bibunt, qui in præ-
tiosissimis sancti Evangelii dictis sapientiam divi-
nam hauriunt; bisque cibi diversis vasis inferuntur

qui in lectionibus legis et prophetarum apostolorumque et Evangelistarum multiplices dapes spiritualis doctrinæ accipere norunt, quibus saginantur animæ quæ ad vitam nutriuntur æternam. Vinum quoque ut magnificentia regia dignum est, abundans et præcipuum convivantibus ponitur, cum donum cœlestis gratiæ singulis quibusque fidelibus secundum dispensationem divinæ clementiæ et sancti Spiritus distributionem largissime impenditur, quando juxta Pauli sententiam : « Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per sanctum Spiritum, qui datus est nobis (Rom. v), » et, « Unicuique datur manifestatio Spiritus ad utilitatem. Alii quidem per Spiritum datur sermo sapientiæ; alii autem sermo scientiæ, secundum eundem Spiritum : alteri fides in eodem Spiritu; alii gratia sanctorum in uno Spiritu : alii operatio virtutum, alii prophetia, alii discretio spirituum, alii genera linguarum, alii interpretatio sermonum (I Cor. xii). » Quod autem novissime narratur non esse quemquam qui nolentes cogeret ad bibendum, sed sicut rex statuerat, præponens mensis singulos de principibus suis, ut sumeret unusquisque quod vellet; significat gratiæ libertatem, ubi nemo ad percipiendum donum spirituale cogitur invitus, sed voluntas prompta singulorum quæritur, juxta illud Dominicum testimonium, quo dicit : « Qui potest capere capiat (Matth. xix). » Et item : « Si vis ad vitam ingredi, serva mandata (Ibid.). » Et iterum : « Si vis, ait, perfectus esse, vade, vende omnia quæ habes et da pauperibus, et habebis thesaurum in cælo, et veni, sequere me (Ibid.). » Præponit enim rex noster in sanctæ Ecclesiæ celebri ac sacro convivio doctores suos super mensam sacrarum Scripturarum, ut unicuique fidelium dispensent dogma congruum, et uniuscujusque qualitatem conforment verbi prædicationi, ut inde sumat unusquisque quod sibi possibile et utile esse perspexerit. Tanta quippe arte vox doctoris temperanda est, ut cum diversa sint auditorum vitia, et singulis inveniatur congrua, et tamen sibimetipsi non sit diversa; ut inter passionem medias uno quidem ductu transeat, sed more ancipitis gladii tumores cogitationum carnalium ex diverso incidat, quatenus sic superbis prædicetur humilitas, ut tamen timidus non augeatur metus; sic timidus infundatur auctoritas, ut tamen superbis non crescat effrenatio; sic otiosis ac torpentibus prædicetur sollicitudo boni operis, ut tamen inquietis immoderatæ licentia non augeatur actionis; sic inquietis ponatur modus, ut tamen otiosis non fiat corpor securus; sic ab impatientibus extinguatur ira, ut tamen remissio, ac lenibus non crescat negligentia; sic leves accendantur ad zelum, ut tamen iracundis non addatur incendium; sic tenacibus infundatur tribuendi largitas, ut non prodigis prædicetur parcitas, et tamen tenacibus peritura rerum custodia non augeatur; sic incontinentibus laudetur conjugium, ut tamen continentes non revocentur ad luxum; sic continentibus laudetur virginitas corporis, ut tamen in conjugibus despecta non fiat fe-

conditas carnis; sic prædicanda sunt bona, ne ex latere jubeantur et mala; sic laudanda sunt bona summa, ne despiciantur ultima, sic nutrienda sunt ultima, ne dum creduntur sufficere, nequaquam tendatur ad summa. Servus ergo fidelis et prudens, qui, constitutus a domino dispensator, conservis suis in tempore tritici dat mensuram, voce Dominica laudatur, et super omnia bona sua constituendus promittitur. Unde necesse est ut qui verbi pocula ministrat, discretionis normam teneat, quatenus de ministerio suo magis laudem et præmium quam damnum et tormenta consequatur.

CAPŪT II.

De Vasthi regina quæ, vocata ad regem, venire noluit, ob quod a dignitate regali deposita et a marito repudiata est.

« Vasthi quoque regina fecit convivium feminarum in palatio, ubi rex Assuerus manere consueverat. » Quid per Vasthi reginam nisi plebs Judaica exprimitur, quæ quasi regina regnasse videbatur, cum in cultu unius Dei cæteris gentibus præeminere inveniebatur. Hæc ergo convivium feminarum, ubi rex manere consueverat, fecit, hoc est, in ipsa Jerusalem, ubi templum Dei et Sancta sanctorum fuerant, cultu observantiam legis exhibuit, vel in Scripturarum sacrarum meditatione, in qua divinitus potentiæ suæ notitiam tribuens suis animabus refectionem scientiæ spiritualis impendit.

« Itaque die septimo, cum rex esset hilarior, et post nimiam potationem incalisset mero, præcepit Maumam, et Bazatha, et Harbona, et Bagatha, et Abgatha, et Zethar, et Charchas, septem eunuchis, qui in conspectu ejus ministrabant, ut introducerent reginam Vasthi coram rege, posito super caput ejus diademate, ut ostenderet cunctis populis et principibus pulchritudinem illius : erat enim pulchra valde. Quæ renuit, et ad regis imperium venire contempsit. » Septimus dies convivii pulchritudinem temporum significat, in qua Dominus incarnatus omnia mysteria legis et prophetarum, quibus pie mentes religiosorum hominum catenus pascabantur, abundantiori gratia manifestavit. De qua plenitudine Paulus ad Galatas scribens ait : « Cum autem venit plenitudo temporum, misit Deus Filium suum factum ex muliere, factum sub lege, ut eos qui sub lege erant redimeret, ut adoptionem filiorum reciperemus. Quoniam estis Filii Dei, misit Deus Spiritum Filii sui in corda vestra clamantem : Abba, Pater (Gal. iv). » Et bene dictum est quod post nimiam potationem incalisset mero, quia copiosam gratiam dono Spiritus sancti in discipulos suos per adventum Paraclæti invidit. De quo mero in Actibus apostolorum legitur quod in cœnaculo Sion, adventante Spiritu sancto super centum viginti credentes, cum æstimarent eos Judæi musto repletos esse, Petrus respondit dicens : « Viri fratres, non ita ut vos æstimatis, hi viri ebrii sunt, cum sit hora diei tertia. Sed hoc est, quod dictum est per prophetam

Joel : « Et erit in novissimis diebus, dicit Dominus, A effundam de Spiritu meo super omnem carnem, et prophetabunt filii vestri et filiae vestrae, et juvenes vestri videbunt visiones, et seniores vestri somnia somniant. Et quidem super servos meos et ancillas meas in diebus illis effundam de spiritu meo, et prophetabunt, et dabo prodigia in caelo sursum, et signa in terra deorsum (Act. 11). » Cujus meri dulcedinem in nuptiis mysticis Evangelii gustans architrictinus ad sponsum ait : « Omnis homo primum bonum vinum ponit, et cum inebriati fuerint, tunc id quod deterius est. Tu autem servasti vinum bonum usque huc. » Præcepit ergo rex in jucunditate sua septem eunuchis, qui in conspectu ejus ministrabant, ut introducerent reginam Vasthi coram rege, posito super caput ejus diademate, ut ostenderet cunctis populis pulchritudinem ejus : cum Redemptor noster Christus, videlicet Dominus, sanctorum prædicatorum ordinem septiformis Spiritus sancti gratia repletum ad convocandam Judaicam plebem ad convivium spirituale direxit, quatenus ejus decor et nobilitas quam habebat ex prærogativa Patrum et legis prophetarumque scientia ac cultu pietatis, quem ante adventum Domini habuerat, cæteris nationibus celebriore totius orbis innotesceret gentibus. Sed illa non solum legatos despiciens, verum etiam supremi regis imperium spernens venire contempsit. Quod in evangelicis parabolis ipse scilicet Dominus innotuit, cum pii patris clementiam super filii proligi poenitentis susceptione vitulum mactasse et convivium instruxisse declaravit, ubi senior filius, licet oppido rogatus fuerit a patre, tamen introire contempsit. Et alibi ad nuptias quas rex filio suo paravit, nec non ad magnam coenam quam quidam homo parasse, et multos advocasse commemoratur, illi qui ambitione aliarum rerum detenti fuerant, venire nolle descripti sunt; ob quod etiam summi patrisfamilias justa indignatione rejecti, et alii in locum illorum substituti commemorantur. Senior ergo ille filius et antiquus Synagogæ populus, qui in Vasthi reginae persona exprimitur, de domicilio suo egredi, hoc est, a legis litera avelli renuebat, sed suo arbitrio vivere contentus in terrenis desideriis desudando, longe a patria Spiritus sancti ac consilio Patris factus extorris, semper rigidus ac durus, rancore atque indignatione plenissimus, hic est qui ait : « Agrum emi, et necesse habeo exire ac videre illum : rogo te, habe me excusatum (Luc. xiv). » Hic qui juga boum comparat quinque, et legis onere depressus, terrenorum sensuum voluptate perfuitur; hic qui uxore ducta ad nuptias venire non potest, et effectus caro nequaquam unum esse cum spiritu valet : in hujus persona etiam illius parabolæ operarii congruunt, in qua prima, tertia, sexta, nona hora, id est, vocationibus variis mittuntur ad vineam et indignantur sibi undecimæ horæ operarios coequari. Quid autem de Vasthi stultissimæ reginae contumacia factum Scriptura narret audiamus :

« Unde iratus rex et nimio furore succensus interrogavit sapientes, qui ex more regio semper illi aderant, et illorum faciebat cuncta consilio, scientium leges et jura majorum. Erant autem primi et proximi Charsena, et Sethar, et Admatha, et Tharsis, et Mares, et Marsana, et Mamuchan, septem duces Persarum atque Medorum, qui videbant faciem ejus, et primi post eum residere soliti erant, cui sententia Vasthi regina subjaceret, quæ Assueri regis imperium, quod per eunuchos mandaverat, facere nolisset. Responditque Mamuchan, audiente rege ac principibus : « Non solum regem læsit Vasthi, sed omnes principes et populos, qui sunt in cunctis provinciis regis Assueri. Egredietur enim sermo ad omnes mulieres, ut contempnant viros suos, et dicant : « Rex Assuerus jussit ut regina Vasthi intraret ad eum, et illa noluit. Hoc exemplo omnes conjuges principum Persarum atque Medorum parvipendant imperia maritorum : unde regis justa est indignatio. Et si tibi placet, egredietur edictum a facie tua, et scribatur juxta legem Persarum atque Medorum, quam præteriri illicitum est, ut nequaquam Vasthi ultra ingredietur ad regem, sed regnum illius altera, quæ melior est illa, accipiat. » Quid est quod superbiente Vasthi rex Assuerus septem sapientum, qui ex more regio semper sibi aderant, consilium quærit, et sententiam super eam facere jubet, nisi quod Salvator noster per doctores suos Spiritus sancti gratia repletos, qui ejus præsentia recta fide ac bonis operibus semper assistere curant, plebis Judaicæ contumacia, cujus poenæ atque damnationis rea sit, depromit sententiam; scilicet ut de thoro regali, hoc est, de consortio Dei, quo ordinata ac prælecta est, expellatur, et locum ipsius altera, quæ melior est ea, Ecclesia videlicet gentium, sincera fide ac plena devotione accipiat. Quod ergo ad convocandam Judæam Dominus per legem atque prophetam promissus summi Patris consilio destinatus sit, ipse in Evangelio ostendit dicens : « Non sum missus nisi ad oves quæ perierant domus Israel (Math. xv) ; » et item : « Non est bonum, inquit, sumere panem filiorum, et mittere canibus (Ibid.). » Sed muliere gentili persistente in petitione sua, magna fides ejus merito ab ipso Domino laudatur. Atque alibi fides centurionis fidei Judæorum præfertur, cum dicit : « Amen, dico vobis, quod multi venient ab Oriente et Occidente, et recumbent cum Abraham, Isaac et Jacob in regno caelorum ; filii autem regni hujus ejicientur in tenebras exteriores, ubi erit fletus et stridor dentium (Math. viii). » Item alibi ipsa Veritas ad Jerusalem ait : « Jerusalem, Jerusalem, quæ occidis prophetas, et lapidas eos qui ad te missi sunt : quoties volui congregare filios tuos, quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas suas, et noluisti : ecce relinquetur vobis domus vestra deserta (Luc. xiii). » De vocatione autem gentium post resurrectionem suam discir ulis suis taliter præ-

cepit dicens : « Ite, docete omnes gentes, baptizantes eas in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti, docentes eos servare omnia quaecumque mandavi vobis. Et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem sæculi (*Math. xxviii*). » Apte quoque per Mamuchan, qui novissimus in ordine septem sapientum numeratur, sententiam de Vasthi promulgabat, per quod persona Pauli apostoli, qui novissimæ ad apostolatam convocatus est, exprimitur, per quem Judæis sua perfidia rite exprobratur. Ipse enim de se ait : « Ego autem sum minimus apostolorum (*I Cor. xv*). » Et alibi : « Mihi, inquit, omnium sanctorum minimo data est gratia hæc, ut evangelizem Christum in gentibus (*II Cor. iii*). » Hic ergo dum in Synagoga Judæorum cum Barnaba socio prædicasset verbum Dei, et Judæi repleti zelo contradicerent his quæ a Paulo dicebantur blasphemantes, constanter ad eos dixit : « Vobis obrepbat primum loqui verbum Dei, sed quoniam repellitis illud, et indignos vos judicatis æternæ vitæ, ecce convertimur ad gentes; sic enim præcepit nobis Dominus : Posui te in lumen gentibus, ut sis in salutem usque ad extremum terræ. Audientes autem gentes gavissæ sunt, et glorificaverunt verbum Domini, et crediderunt quotquot erant præordinati ad vitam æternam (*Act. xiii*).

CAPUT III.

Quod ad Assueri regis imperium ex diversis provinciis puellæ virgines congregatæ sint, inter quas erat Esther, filia fratris Mardochei Judæi, quam ipse patruus ejus diligentis cura nutrebat.

« His ita gestis, postquam regis Assueri deferbuerat indignatio, recordatus est Vasthi et quæ fecisset vel quæ passa esset. Dixeruntque pueri regis ac ministri ejus : Querantur regi puellæ virgines, et adducant eas ad civitatem Susan, et tradant in domum seminarum sub manu Egei eunuchi, qui est præpositus et custos mulierum regiarum, et accipiant mundum muliebrem, et cætera ad usus necessaria; et quæcumque inter omnes oculis regis placuerit, ipsa regnet pro Vasthi. » Repulsa igitur Judæa a consortio regali, diversæ gentes ac diversæ personæ singularum gentium ex diversis partibus mundi ad societatem regis dignitatis per prædicatores sanctos, qui ministri fuerunt evangelici verbi, adducebantur, et traditæ sunt sub manu Egei, qui interpretatur *festinus* vel *solemnis*, præposito mulierum regiarum, hoc est, sub cura pastorum ac rectorum Ecclesiæ, quibus custodia commissa est animarum fidelium, ut ipsi eis præberent, verbo et exemplo, quidquid ad cultum pietatis necessarium erat : sicque quæcumque anima recta fide ac pura conscientia internis pectoris oculis placuerit, ad regis æterni thalamum munda ac sancta, pro repudiata Vasthi contumaci ac proterva, introduce-retor.

« Erat vir Judæus in Sosis civitate, vocabulo Mardocheus, filius Jair, filii Semei, filii Cis, de stirpe Jemini, qui translatus fuerat de Jerusalem eo tem-

pore quo Jechoniam regem Juda Nabuchodonosor rex Babylonis transtulerat, qui fuit nutritus filie fratris sui Edissæ, quæ altero nomine vocabatur Esther, et utrumque parentem amiserat, pulchra nimis et decora facie. Mortuisque patre ac matre, Mardocheus sibi eam adoptavit in filiam. Cumque percrebuisset regis imperium, et juxta mandatum illius multæ pulchræ virgines adducerentur Susan, et Egeo traderentur eunuchis, Esther quoque inter cæteras puellas ei tradita est, ut servaretur in numero seminarum. Quæ placuit ei, et invenit gratiam in conspectu illius. Et præcepit eunuchis ut acceleraret mundum muliebrem, et traderet ei partes suas, et septem puellas speciosissimas de domo regis, et tam ipsam quam pedisequas ornaret atque excoleret. » Quid per Esther, quæ interpretatur *absconsa*, et altero nomine vocabatur Edissa, hoc est *miseri cordia*, nisi gentium Ecclesiæ designatur, quæ in abscondito cordis sui propter fidei castitatem placet Deo, et misericordiam ac gratiam coram oculis Dei magis invenit quam Synagoga Judæorum, quæ merito impietatis suæ absque misericordia per Oseam prophetam vocatur. Hanc ergo Mardocheus spiritualis, quia utrumque parentem amiserat, sibi adoptavit in filiam. Et quid per Mardocheum, nisi doctores gentium significantur? Et maxime beatus Paulus apostolus, qui etiam de stirpe Jeminea, hoc est, de tribu Benjamin se esse testatur. Cui quoque vocatione Dei a persecutore in apostolum converso, commissa est Ecclesiæ gentium : et ipse eam mortuo patre et matre, errore scilicet atque superstitione gentili, quodammodo fecit esse suam, cum per baptismi gratiam et verbum Evangelii omnipotenti Patri filiam ad salutem regeneravit æternam. Unde ipse dixit ad eos : « Licet plures magistros haberetis, tamen non multos patres. Ego enim in Christo per Evangelium vos genui (*I Cor. iv*). » Hæc ergo quondam per Nabuchodonosor regem Babylonis in captivitatem traducta est, cum per diabolum a naturali lege et cultu unius Dei in confusionem idololatriæ translata est. Sed eam pietas divina omnino non deseruit, imo per prædicatores suos ad veritatis viam iterum revocavit, qui ejus curam diligentius habentes, educaverant eam in omni pietate, et justitia, et veritate. Huic Egeus eunuchus, hoc est, pastorum ordo castissimus, parans mundum muliebrem, sanam videlicet doctrinam et boni operis exempla, tradidit partes suas, profecto scientiam Scripturarum et honestatem morum; cui etiam septem puellas speciosissimas pedisequas ordinavit, quia plures personas fidelium septiformis Spiritus sancti gratia regeneratas, et quæ bona operatione sequerentur; ipsius disciplinam saluberrimam subrogavit; scilicet ut profectu fidei et omnium virtutum adornata fulgore, ad regis æterni thorum per omnia habilis inveniretur.

« Quæ noluit indicare populum et patriam suam, Mardocheus enim præceperat ut de hac re omnino reticeret. » Notuit enim Ecclesiæ gentium, san-

ctorum doctorum præceptis instructa, patriæ et populi sui prodere locum, quia ab omni labe peccatorum et sordibus idololatriæ per baptismum mundata, nequaquam ultra opprobrium sustinet pristinae impietatis. Cui etiam et per Prophetam præcepit Dominus dicens: « Audi, filia, et vide, et inclina aurem tuam, et obliviscere populum tuum, et domum patris tui; quoniam concupivit rex speciem tuam, quia ipse est Dominus Deus tuus (Psal. XLIV). » Unde subsequitur per Mardochei typum solertiam magistrorum demonstrando Scriptura dicens:

« Qui deambulabat quotidie ante vestibulum domus, in qua electæ virgines servabantur, curam agens salutis Esther, et scire volens quid ei accideret. » Quia sancti doctores cura pervigili quotidie excubant in doctrina Evangelii, ut plebis sibi commissæ explorent credulitatem et operationem, si forte regulam rectæ fidei, per quam salus æterna adipiscitur, intenta mente sequantur, si diligentiam habeant in cura Dei et in bonorum operum observantia, per quam regni cœlestis merces in futura vita promeretur; nec enim ulla hora hujus sollicitudinis vacua fieri potest apud ipsos in quorum cordibus adur rectæ fidei et ignis divini amoris incessabiliter fervet. Unde gentium doctor de laboribus suis ac persecutionibus quas pro Christo passus est, veridicis verbis glorians subjunxit, dicens: « Præterea quæ extrinsecus sunt, instantia mea quotidiana, sollicitudo omnium Ecclesiarum. Quis infirmatur, et ego non infirmor? quis scandalizatur, et ego non uror? (II Cor. XI.) » Et ad Romanos: « Testis est, inquit, mihi Deus, cui servio in spiritu meo in Evangelio Filii ejus, quod sine intermissione memoriam vestri facio semper in orationibus meis (Rom. 1). »

CAPUT IV.

Quod Esther juxta ordinem vicis suæ ad regem introducta est, et super omnes mulieres ab eo dilecta, regina constituta est.

« Cum autem venisset tempus singularum per ordinem puellarum ut intrarent ad regem, expletis omnibus quæ ad cultum muliebrem pertinebant, mensis duodecimus vertebatur: ita duntaxat ut sex mensibus oleo ungerentur myrrhino, et aliis sex quibusdam pigmentis et aromatibus uterentur. » Quid est quod puellæ quæ ad regis cubiculum introducendæ erant, duodecim mensibus oleo atque aromatibus præparabantur, ita ut sex mensibus oleo myrrino, quod boni odoris esse constat, ungerentur; et aliis sex, pigmentis et aromatibus variis uterentur, nisi quod omnes animæ quæ ad sacri baptismi perceptionem et ad veri Sponsi, regis videlicet Christi, thalamum invitantur, oleo myrrhino, hoc est lumine fidei et pinguedine dilectionis, cum aromatibus virtutum perfecte inbuuntur; quatenus ejus consortio dignæ fieri mereantur. Quid enim aliud agunt prædicatores sancti, quando catechumenos suos instruunt veritate fidei, nisi ut bonis operibus eandem fidem eos adornare doceant, ut jejuniis, orationibus atque elemosynis, cæterisque

A virtutum operibus pristinas sordes veteris hominis abluere et novi decorem induere festinent. Sic enim in Actibus apostolorum legitur, quod Cornelius centurio orationibus et elemosynis primum placasset Deum, deinde, adveniente Petro, baptismi mundationem et Spiritus sancti sanctificationem acciperet. Unde subjungitur:

« Ingredientesque ad regem, quidquid postulasissent ad ornatum pertinens, accipiebant, et uti eis placuerat, compositæ de triclinio feminarum ad regis cubiculum transibant. » Quæcunque enim anima certat ad cœlestis Sponsi thalamum properare, condignum a suis doctoribus ornatum ad hoc percipit, quo se magis devotam ostendit ad agnitionem fidei et virtutum notitiam, ita ut de competentium numero per sanctæ Trinitatis integram fidem ac plenam confessionem ad perceptionem unici baptismatis et unctionem sacri chrismatis, ubi cœlesti Sponso veraciter jungitur, accedat. Quod autem sequitur:

« Quæ intrabat vespere, egrediebatur mane, atque inde in secundas aedes ducebatur, » et reliqua, mystice ostendit quod post occasum vitiorum exurgere debet fulgor virtutum, qui non alibi quam in unitate sanctæ Ecclesiæ rite splendet. At qui se inde per aliquam errorum ac vitiorum sceditatem separaverit, merito in secundas aedes, ubi concubinae regis morabantur, deduci perhibetur, quia casus sanæ fidei non profectum, sed reffectum honoris meretur, nec ultra habebit hujuscemodi potestatem ad regem nostrum redire, nisi gratia superna visitatus iterum in pristina dignitatis statum sua vocatione restituatur.

« Evoluto autem tempore, per ordinem instabat dies quo Esther filia Abigail fratris Mardochei, quam sibi adoptaverat in filiam, intrare deberet ad regem, quæ non quasivit muliebrem cultum, sed quæcunque voluit Egeus eunuchus custos virginum hæc ei ad ornatum dedit. Erat enim formosa valde, et incredibili pulchritudine, omnium oculis gratiosa et amabilis videbatur. » Evoluto, inquit, tempore, hoc est, transactis quinque ætatibus mundi, in quibus Patrum propago præcedebat, et legalis institutio apud Judæos florebat, sexta ætas, adveniente Redemptore, in qua gentium multitudo per Evangelium convocanda erat, instabat. Tunc enim mystice Esther, id est Ecclesia, de nationibus apostolica prædicatione ad Christum regem, per sanæ fidei credulitatem et baptismatis sacramentum introducebatur, formosa, et incredibili virtutum pulchritudine omnium oculis gratiosa et amabilis videbatur. Cujus temporis meminit apostolus Paulus scribens ad Galatas, ita dicens: « Postquam venit plenitudo temporis, misit Deus Filium suum natum ex muliere, factum sub lege, ut eos qui sub lege erant, redimeret, ut adoptionem filiorum recuperemus (Galat. IV). » Et ad Ephesios: « Deus, inquit, qui dives est in misericordia, propter nimiam charitatem suam qua dilexit nos, et cum essemus mortui

peccatis, convivificavit nos Christo, cujus gratia estis salvati, et conresuscitavit, et consedere fecit in cœlestibus in Christo Jesu, ut ostenderet in sæculis supervenientibus abundantes divitias gratiæ suæ in bonitate super nos in Christo Jesu (*Ephes. 11*). » Unde etiam simul considerandum est ipsum articulum temporis, quando Esther ad regis thalamum introducebatur.

« Ducta est itaque in cubiculum regis Assueri « mense decimo, qui vocatur Tebeth, septimo « anno regni ejus, et amavit eam rex plus quam « omnes mulieres; et posuit diadema regni in ca- « pite ejus, fecitque eam regnare in loco Vasthi. » Tebeth enim mensis Hebræorum ipse est qui apud Græcos Eudymos, et apud Latinos Januarius, in quo incarnatus Dominus octava die est circumcisus, et a Magis stella præeunte adductis, jam infantulus adoratus, atque muneribus auro, thure et myrrha prolatis, tanquam Deus, homo et rex honoratus; in quo etiam a Joanne prædicatus est et baptizatus. Septimo ergo anno Assueri, Esther accessit ad thalamum regis. Et Ecclesia ad regem Christum, in quo septiformis Spiritus gratia incommutabiliter manet, adducta atque conjuncta est. « Quam ipse adamavit plus quam omnes mulieres, » habuitque gratiam et misericordiam coram eo super omnes mulieres, hoc est, super omnes nationes terrarum. « In cujus capite diadema regni posuit, » cum ipsam sibi consortem regni ascivit; « fecitque eam regnare in loco Vasthi, » hoc est Judæorum Synagogæ, quæ regem nostrum spernendo et crucifigendo honoris perdidit dignitatem. Hujus scilicet reginæ excellentiam Propheta intuens ad regem Christum loquitur dicens: « Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato, circumamicta varietate (*Psal. XLIV*) » Et statim ad ipsam loquens subjungit dicens: « Audi, filia, et vide, et inclina aurem tuam, et obliviscere populum tuum, et domum patris tui, quoniam concupivit rex decorem tuum. Ipse est Dominus Deus tuus, et adorabunt eum filix Tyri, in muneribus vultum tuum deprecabuntur omnes divites plebis (*Ibid.*). »

« Et jussit convivium præparari permagnificum « cunctis principibus et servis suis pro conjunctione « et nuptiis Esther, et dedit requiem universis pro- « vinciis, ac dona largitus est juxta munificentiam « principalem. » Quid est convivium permagnificum pro nuptiis Esther cunctis principibus et servis præparari, nisi pro spirituali conjunctione Christi et Ecclesiæ gaudium maximum in toto orbe terrarum a majoribus atque minoribus universis celebrari. In hoc enim convivio non carnales epulæ, sed spirituales sapientiæ et virtutum dapes a digne convivantibus sumuntur. Ubi sacrosancta mysteria corporis ac sanguinis Domini fideles quique ob salutis suæ remedia percipiunt, in quo pastus æternæ vitæ sistit. Dat rex noster requiem universis provinciis, ac dona largitur multiplicia, quando a peccatorum onere credentes sibi liberat, et donis spiritualibus eos re-

PATROL. CIX.

A munerat. Unde ipse in Evangelio ait: « Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam vos. Tollite jugum meum super vos, et discite a me quia mitis sum et humilis corde, et invenietis requiem animabus vestris (*Math. XI*). » De quo et propheta ait: « Ascendens in altum captivam duxit captivitatem, dedit dona hominibus (*Psal. XLVII*). » Cui consequenter addidit Apostolus dicens: « Et ipse dedit quosdam quidem apostolos, quosdam autem prophetas, alios vero evangelistas, alios autem pastores ac doctores ad consummationem sanctorum in opus ministerii in ædificationem corporis Christi, donec occurramus omnes in unitatem fidei et agnitionem Filii Dei, in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi (*Ephes. IV*). » « Cumque secundo quærerentur virgines et congregarentur, Mardocheus manebat ad regis januam, necdumque prodiderat Esther patriam et populum suum, juxta mandatum Mardochei, quid quid enim ille præcipiebat, observabat Esther; et ita cuncta faciebat, ut eo tempore solita erat quæ jam parvulam nutriebat. » Quæruntur et secundo regi virgines et congregantur, quia non sufficit Domino nostro Jesu Christo de Judæis tantum primitivam sibi associare Ecclesiam, verum etiam de gentibus per prædicatores suos fidelium sibi multitudinem acquirit copiosam, ut fiat de utroque populo una Ecclesia catholica, sponsa videlicet ipsius nobilissima quæ non habet maculam aut rugam. » Unde ipse in Evangelio ait: « Et alias oves habeo quæ non sunt ex hoc ovili, et illas oportet me adducere, et vocem meam audient, et fiet unum ovile et unus pastor (*Joan. X*). » Mardocheus, inquit, manebat ad regis januam, quia doctores sancti assiduo manentes in doctrina Evangelii, convocant gentes ad introitum fidei et baptismatis sacramentum; necdumque Esther nostra prodit patriam et populum suum juxta mandatum Mardochei typici, quia juxta doctrinam fidei nullo modo aliquid agit sanctorum Ecclesia per arrogantiam, sed in pura conscientia humiliter omnia servat quæ sibi dictis evangelicis præcipiuntur, de qua per prophetam dicitur: « Omnis gloria ejus filix regis ab intus (*Psal. XLIV*). » Et Apostolus: « Gloria, inquit, nostra, hæc est, testimonium conscientiæ nostræ (*II Cor. I*). »

CAPUT V.

De eo quod duo eunuchi regem interficere volentes, a Mardocho prodiiti, digne puniti sunt.

« Eo igitur tempore quo Mardocheus ad regis januam morabatur, irati sunt Bagathas et Thares « duo eunuchi regis, qui janitores erant et in primo « palatii limine presidebant, volueruntque insurgere « in regem et occidere eum. Quod Mardocheum « non latuit, statimque nuntiavit reginæ Esther, et « illa regi ex nomine Mardochei, qui ad se rem de- « tulerat. » Quid per hos duos eunuchos, qui janitores erant domus regis et in primo palatii limine presidebant, nisi Scribæ et Pharisæi designantur

Judæorum, de quibus dictum est quod habentes clavam scientiæ, nec ipsi introierunt, nec alios introire permiserunt. Hi volebant insurgere in regem et occidere eum, quia ipsi doctrinæ et virtutibus Salvatoris semper invidentes insidiabantur, et cum ministris Romanæ potestatis moliebantur quomodo eum interficerent. Unde scriptum est in Evangelio quod « abeuntes Pharisei consilium inierunt ut caperent eum in sermone, et mittunt ei discipulos suos cum Herodianis dicentes: Magister, scimus quia verax es, et viam Dei in veritate doces, et non est tibi cura de aliquo, non enim respicis personam hominum, dic ergo nobis, quid tibi videtur; licet censum dare Cæsari an non? » (*Matth. xxii.*) Et alibi legitur, quod « collegerunt pontifices et Pharisei concilium, et dicebant, quid faciemus? quia hic homo multa signa facit, si dimittimus eum sic, omnes credent in eum, et venient Romani et tollent nostrum locum et gentem (*Joan. xi.*) » Unde post pauca subjungitur: « Ab illo ergo die cogitaverunt ut interficerent eum (*Ibid.*). » Has duas personas Isaias propheta in duobus domibus notat, quibus Salvator incarnatus in lapidem offensionis et in petram scandali factus est, et in laqueum et ruinam habitantibus Jerusalem, unde offendent ex eis plurimi et cadent, et contendent, et irretientur, et capientur. Horum ergo eunuchorum nequitiam agnoscens Mardocheus noster, regi per Esther prodit, quia illorum dolos et pravitatem cordis prædicatorum ordo fidelibus, qui membra Christi sunt, cavendos esse ostendit. Potest et ia ipsis duobus eunuchis persona hæreticorum et schismaticorum accipi, qui fraudis atque malitiæ venenum corde gestantes, adversus veritatem iniqua consilia sedulo construunt, qualiter eam a cordibus credentium auferant, et Christum, qui est vita fidelium, quodammodo in eis interficiant: sed horum iniquitatem sancti doctores manifestantes, latebras errorum illorum in lucem produciunt, demonstrando quomodo innocentes per Dei iudicium a morte animæ eruantur, noxii justa ultione puniantur, beneque meriti condigna mercede remunerentur. Unde subjungitur.

« Quæsitum est, et inventum est, et appensus « uterque in patibulo, et jussit rex ut in libro memoriali scriberetur, ut pro vita sua aliquid repensaret ei, mandatque est historiis, et annalibus « traditum coram rege. » Libri ergo memoriales sunt volumina duorum Testamentorum, in quibus quæ justis pro bonis actibus præmia, et quæ iniquis pro peccatis pænæ in futuro maneat, commemorantur. Unde scriptum est in Evangelio: « Filius hominis venturus est in gloria Patris sui, et tunc reddet unicuique secundum opera sua (*Matth. xvi.*) » Et item: « Ibunt, inquit, impii in supplicium æternum, justi autem in vitam æternam (*Matth. xxv.*) » Hinc et Paulus ad Romanos scribens ait: « Revelatur enim ira Dei super omnem impietatem et injustitiam hominum, qui veritatem Dei in injustitia detinent, qui reddet unicuique secundum opera ejus; his quidem

A qui secundum patientiam boni operis, gloriam, et honorem, et incorruptionem, quæerunt vitam æternam; his autem qui ex contentione, et qui non acquiescunt veritati, credunt autem iniquitati, ira et indignatio. Tribulatio et angustia in omnem animam operantis malum (*Rom. i et ii.*) » De quo et per Ezechielem dicitur: « Justitia justi super eum erit, et impietas impii erit super eum. Anima cum peccaverit, ipsa morietur (*Ezech. xviii.*) » De quo et Psalmista pari modo testatur dicens: « Oculi Domini super justos, et aures ejus ad preces eorum, vultus autem Domini super facientes mala, ut perdat de terra memoriam eorum (*Psal. xxxiii.*) »

CAPUT VI.

Aman, pro eo quod illum Mardocheus adorare noluit, Judæorum genus odio habens, ad regem accusavit, quos ille universos uno die jussit interficere.

« Post hæc rex Assuerus exaltavit Aman, filium « Amadathi, qui erat de stirpe Agag, et posuit solium « ejus super omnes principes quos habebat. Cunctique servi regis qui in foribus palatii versabantur « flectebant genua, et adorabant Aman: sic enim eis « præceperat imperator; solus Mardocheus non « flectebat genu, neque adorabat eum. » Quid per Aman superbum, nisi fastus potentum hujus sæculi exprimitur, qui beneficiis divina pietate sibi colatis abutentes, proximos suos, quos consortes habent naturæ, socios gratiæ habere despiciunt. Unde honorem ac reverentiam, quam soli Deo impendere juste debuerant, in se nequiter transferre contendunt; eos autem qui hoc agere atque consentire nolunt, odiis insectantur, cruciatibus persequuntur, atque morti tradere conantur. Sed supernus iudex, « qui humilia respicit, et alta a longe cognoscit, qui novit decipientem et eum qui decipitur, convertit dolorem iniquorum in caput eorum, et in verticem eorum iniquitas eorum descendit. In insidiis suis capiuntur iniqui: justus de angustia sua liberabitur, et tradetur impius pro eo (*Psal. cxxxvii et vii.*) »

Potest et per Aman istum Agagitem, quem Josephus de stirpe Amalec esse editum narrat, Judæorum populus sanguinolentus figurari, qui prophetas occiderunt, et ipsum Dominum prophetarum atque apostolos ejus interficere non timuerunt: qui generis nobilitatem propter incredulitatem et duritiam mentis suæ perdentes, per Isaiam principes Sodomorum et populus Gomorrhæ, appellati sunt, quibus per Ezechielem dicitur: « Pater tuus Amorrhæus, et mater tua Cethea (*Ezech. xvi.*) Hi ergo confessoris Christi quasi hostes legis Dei existimant. Unde non in solum Mardocheum, hoc est, in prædicatores Evangelii, sed etiam in omnem plebem catholicam manus injicere, atque de præsentî vita exterminare festinant, sed mortem qua innoxios temporaliter mulctare machinabantur, ipsi meritis suis exigentibus, justo iudice retribuente, sine fine in animabus suis sustinere coguntur.

« Dixitque Aman regi Assuero: Est populus per omnes provincias dispersus, et a se mutuo separa-

CAPUT VII.

tus, novis utens legibus et cæremoniis, insuper et A regis scitæ contemnens. Et optime nosti quod non expediat regno tuo ut insolescat per licentiam. Si tibi placet, decerne ut pereat, et decem millia talentorum appendam arcariis gazæ tuæ. Tulit ergo rex annulum quo utebatur de manu sua, et dedit eum Aman filio Amadathi de progenie Agag, hosti Judæorum, dixitque ad eum: Argentum quod polliceris, tuum sit; de populo age quod tibi placet. Aman ergo decem talentorum pecuniam promittens regi, Judæorum mortem expetivit: sic et Judaicus populus, carnali observantiæ cæremoniarum legis deditus, Deum se per hoc placare credendo, verorum Christi confessorum, qui secundum Evangelicam doctrinam spirituale Deo servitium exhibebant, mortem meditatus est. Unde sicut Aman epistolam dirigens regis signaculo eas munire curabat, quatenus per hoc facilius votum suum expleret, ita perfidia Judæorum libros diviniæ legis, in quibus signaculum summi regis expressum est, hoc est, Spiritus sancti gratia manifestata est, ad comprobendam hæresim suam in testimonium non recte assumens, gentium conversionem ad societatem religionis reprobare nitentur, et Christi Evangelium quasi contrarium divinis præceptis condemnare.

Nec etiam illud sine mysterio est quod duodecimus mensis anni, qui vocatur Adar, ad interfecionem Israel sorte deputatus est; sed id significat quod Christi gratia, quæ in plenitudine temporum fidelibus commissa est, persecutionem validam novissimis temporibus in mundo per fideles passura est. De quo et doctor gentium ad Timotheum scribens ait: « Hoc autem scito quod in novissimis temporibus instabunt tempora periculosa, et erunt homines seipsos amantes, cupidi, elati, superbi, blasphemi, parentibus inobedientes, ingrati, scelesti, sine affectione, sine pace, criminatores, incontinentes, immites, sine benignitate, proditores, protervi, tumidi, voluptatum amatores magis quam Dei, habentes speciem quidem pietatis, virtutem autem ejus abnegantes. » Hinc et Dominus in Evangelio ait: « Prædicabitur hoc Evangelium regni in universo orbe, in testimonium omnibus gentibus, et tunc veniet consummatio (Matth. xxiv). » Et paulo post: « Erit, inquit, tunc tribulatio magna, qualis non fuit ab initio mundi, usque modo, nec fiet, nisi breviati fuissent dies illi (Ibid.). »

« Statimque in Susis pependit edictum, rege et Aman celebrante convivium, et cunctis Judæis qui in urbe erant flentibus. » Hoc est, quod Salvator prædixit discipulis suis in Evangelio: « Amen, amen dico vobis quia plorabitis et flebitis vos, mundus autem gaudebit; vos autem contristabimini, sed tristitia vestra vertetur in gaudium (Joan. xvi). » Unde quid de Mardocheo Scriptura consequenter narret, videamus.

Quod comperiens Mardocheus sacco indutus est, misitque ad Esther, ut apud regem pro Judæorum nece supplicaret.

« Quæ cum audisset Mardocheus, scidit vestimenta sua, et indutus est sacco, spargens cinerem capiti, et in platea mediæ civitatis voce magna clamabat, ostendens amaritudinem animi sui, et hoc ejulatu usque ad fores palatii gradiens. Non enim erat licitum indutum sacco aulam regis intrare, etc. Audiens Mardocheus necem Judæorum imperialibus decretis destinam, lugubribus se induit vestimentis, et in amaritudine animi atque ejulatu vocis usque ad fores palatii progreditur; cum magistri Ecclesiæ, audita persecutione principum terræ quam innocentibus Christi famulis ingerere cupiunt, cum jejuniis et elemosynis, cum vigiliis et orationibus, cum lacrymis et compunctione cordis ad secreta cœli necessitates suas, in conspectu videlicet superni judicis profundere gestiunt; ut per dignitatem et preces veræ reginæ, hoc est sanctæ Ecclesiæ, quæ partim adhuc peregrinatur in terris, partim autem jam cum Domino regnat in cœlis, a rege omnium sæculorum exaudiri mereantur. Si quis autem quæsierit quomodo regi justissimo conveniat infligere tormenta innocentibus, sciat hoc non ex malitiæ voto, sed ex summi consilii procedere nutu; nam sapientia divina, quæ vincit omnem malitiam et attingit a fine usque ad finem fortiter, et disponit omnia suaviter, ipsa omnia quæ vult facit in cœlo et in terra, in mari et in omnibus abyssis. Justo enim judicio agitur ut fideles ejus famuli in manus persecutorum tradantur, sive ad peccatorum expiationem, sive ad morum correctionem, seu etiam ad meritum augmentum et præmiorum multiplicationem, quia, ut Propheta testatur, « justus est Dominus in omnibus viis suis, et sanctus in omnibus operibus suis; prope est omnibus invocantibus eum (Psal. cxliv). » In veritate, voluntatem timentium se faciet, et orationes eorum exaudiet, et salvos faciet eos. Non enim petente Satana tradidit Dominus Job in manus ejus ut periret, sed ut per ejus adjutorium hostem nequissimum vinceret et ita victoriæ sibi palmam acquireret, hostique malitiæ suæ justam pœnam relinqueret. Datus est apostolo Paulo stimulus carnis suæ, angelus scilicet Satanæ, ut eum colaphizaret, quatenus virtus in infirmitate perficeretur. Nec illud etiam silentio prætereundum est quod dicitur Mardocheus sacco indutus aulam regis intrare non posse, sed ad fores usque palatii pervenisse, quia nullus cum corruptione præsentis vitæ potest intrare aulam cœlestis patriæ, sed hic interdum ante obitus ultimi diem debet quisque per castigationem corporis et compunctionem cordis regni pulsare introitum, et sic post exitum mortis lætabundus Domini intrare paradisum.

« Esther ergo hæc Mardocheo verba mandavit: « Vade et congrega omnes Judæos quos in Susis repereris, et orate pro me. Non comedatis, et non

« bibatis tribus diebus et tribus noctibus. Et ego
 « cum ancillis-meis similiter jejunabo, et tunc in-
 « grediar ad regem, contra legem faciens, invocata. »
 Orat Mardocheus cum Judæis pro Esther regina,
 similiter et ipsa regina orat pro Mardocheo et Ju-
 dæis, quia magister pro discipulis, et discipuli pro
 magistris ad Dominum preces fundere debent, ut
 universus simul cœtus fidelium, hoc est, membra cum
 toto corpore pietate superna illæsa custodiantur.
 Unde est illud quod Paulus ad Romanos scribens,
 sine intermissione memoriam eorum semper se
 facere narrat in orationibus suis; et ipse similiter
 eosdem Romanos obsecrat per Dominum Jesum Chri-
 stum, et per charitatem Spiritus sancti, ut adjuvent
 eum in orationibus, et orent pro eo ad Dominum,
 ut liberetur ab infidelibus qui sunt in Judæa, et mi-
 nisterium suum, quod Jerosolymam deseritur, acceptabile fiat sanctis. Hinc et in Actibus apostolorum
 scriptum est quod Petro in carcere posito, fœret
 oratio sine intermissione ab Ecclesia ad Dominum
 pro eo. Et ipse pari modo in Epistola sua postulat,
 ut gratia Dei et pax in Ecclesia multiplicetur et
 adimpleatur in cognitione Domini nostri Jesu Chri-
 sti.

CAPUT VIII.

Esther ad regem ingressa ipsum et Aman a convivium invitavit.

« Die autem tertio induta est Esther regalibus
 « vestimentis, et stetit in atrio domus regis, quod
 « erat interius contra basilicam regis: at ille sede-
 « bat super solium in consistorio palatii contra
 « ostium domus. Cumque vidisset Esther reginam
 « stantem, placuit oculis ejus, et ostendit contra
 « eam virgam auream quam tenebat manu. Quæ ac-
 « cedens osculata est summitatem virgæ ejus, dixit-
 « que ad eam rex: Quid vis, Esther regina, quæ
 « est petitio tua? etiamsi dimidiam partem regni
 « petieris, dabitur tibi. At illa respondit: Obsecro
 « ut venias ad me hodie, et Aman tecum, ad convi-
 « vium. » Quid est quod die tertia induta est Esther
 regalibus vestimentis, nisi quod Ecclesia gentium
 tertio tempore sæculi, hoc est post incarnationem,
 passionem et resurrectionem Christi, in sacramenta
 baptismatis per sanctæ Trinitatis confessionem, fide,
 spe et charitate, omniumque virtutum se induit de-
 core, ut inde regali consortio digna fieret, cum ejus
 amore præcipuo incessanter ferveret. Quæ stat in
 atrio domus regis quod erat interius contra basilicam
 regis, hoc est in præsentis vitæ pia operatione
 quæ spectat ad futuram in cœlis remunerationem,
 ubi ipse rex regum solio consedit superno, et precibus
 pie ad se clamantium annuit. Qui extendit
 contra hanc reginam virgam quam tenet manu, cum
 ostendit illi regiminis sui potentiam, vel crucem pas-
 sionis suæ, per quam sibi acquisivit potestatem in
 cœlo, et in terra, et subtus terram; ita ut « in nomine
 ejus omne genu flectatur cœlestium, terrestrium et
 infernorum. » Hanc quidem ipsa amabiliter osculatur,

hoc est omni devotione veneratur. Cujus petitioni
 et ipse rex spondet se assensurum, sicut in Evan-
 gelio ait: « Petite et dabitur vobis; quærите et in-
 venietis; pulsate et aperietur vobis (Math. vii). »
 Et item: « Petite, inquit, et accipietis, ut gaudium
 vestrum sit plenum. » Gaudium enim plenum sanctæ
 Ecclesiæ non alibi tribuitur nisi in perceptione regni
 cœlestis, ubi cum Christo rege felix regina regnabit
 in æternum. At illa data sibi electione petitionis,
 invitat eum ad convivium suum quod ei paravit; sed
 hoc non aliud melius intelligitur quam plena ac per-
 fecta fidei suæ devotio, de qua pascitur interius in-
 spector et arbiter omnium sæculorum. Ad hanc
 quippe refectionem, hoc est sanæ fidei communio-
 nem, invitat Ecclesia non solum amicos, imo etiam
 inimicos atque persecutores suos, paganos videlicet,
 Judæos et hæreticos, ut, relicto lotius erroris devio,
 in una domo catholicæ confessionis de communi
 bono lætentur:

« Statimque rex: Vocate, inquit, Aman, ut Esther
 « obediat voluntati. Venerunt itaque rex et Aman
 « ad convivium quod eis regina paraverat. » Nota
 quod concordant voluntas invitantis reginæ, et jussio
 jubentis regis; sed vix illi qui malignus ad mensam
 Domini accedit, qui præcordia odio polluta habens
 et immundam conscientiam non vereatur ad convi-
 vium Domini indignum intrare; qui licet sæpius in-
 vitatus venerit, suis meritis tamen cogentibus in
 lætitia convivantium non permanebit; sed cum intra-
 verit rex, ut videret eum ibi recubentem non ve-
 stitum veste nuptiali, exprobrat ei suam temeritatem,
 et ligatis manibus et pedibus jubet projici in tene-
 bras exteriores, ubi doli damnum, quod innocentibus
 nequiter parabat, juste sustinere cogetur, juxta illud
 Salomonis: « In insidiis suis capiuntur iniqui. » Post-
 quam igitur rex secundo dedit Esther petitionis suæ
 optionem, illa respondit dicens:

« Si inveni gratiam in conspectu regis, et si regi
 « placet ut det mihi quod postulo, et meam impleat
 « petitionem, veniat rex et Aman ad convivium quod
 « paravi eis, et cras regi aperiam voluntatem meam. »
 Hæc dilatio petendi non est segnitie vitio, sed virtuti
 patientiæ deputanda; hoc nimirum significans quod
 justis præmium, et peccatoribus poena magis in lu-
 turo est tribuenda. Cras enim hic pro futuro tem-
 pore intelligitur, ut est illud evangelicum: « Nolite
 solliciti esse de crastino. » Et in Genesi Jacob ad
 Laban ait: « Cras apparebit justitia mea. » In
 Exodo quoque ubi de agni paschalis esu præcipitur,
 additum est: « Nec remanebit ex eo quidquam
 usque mane. » Cum autem dies futuri judicii vene-
 rit, et omne humanum genus, justi videlicet simul
 et peccatores, ante supremi Judicis præsentiam con-
 stituentur, tunc revelabitur quali mente quis hic
 vixerit, ubi justi ad percipiendum regnum cœlestis
 patriæ per sententiam præsentis judicis invitantur,
 et peccatores simul cum diabolo inferni cruciatibus
 puniendi expelluntur.

CAPUT IX.

De eo quod rex Assuerus, cum noctem duxisset insomnem, jussit sibi afferri historias et annales priorum temporum, qui dum coram eo legerentur, perventum est ad locum ubi Mardocheus eunuchos insidiatores prodidit, ob quod eum rex, vocato Aman, stola regali et diademate decorari præcepit, et equo regio superpositum amicum regis per ipsum Aman prædicari. Unde Aman tristis domum reversus est.

« Noctem autem illam rex duxit insomnem, jussitque afferri sibi historias et annales priorum temporum. Quæ cum illo præsentate legerentur, ventum est ad illum locum ubi scriptum erat quomodo nuntiasset Mardocheus insidias Bagathan et Thares eunuchorum, regem Assuerum jugulare cupientium. Quod cum rex audisset ait : Quid pro hac fide honoris ac præmii Mardocheus consecutus est? Dixeruntque ei servi illius ac ministri : Nihil omnino mercedis accepit. Statimque rex : Quis est, iste, inquit, in atrio? Aman quippe interius atrium domus regis intraverat, ut suggereret regi et juberet Mardocheum affligi patibulo quod ei fuerat præparatum. Responderuntque pueri : Aman stat in atrio; dixitque rex, Ingrediat. Cumque esset ingressus ait illi : Quid debet fieri viro quem rex honorare desiderat? Cogitans Aman in corde suo, et reputans quod nullum alium vellet rex nisi se honorare, respondit : Homo quem rex honorare cupit, debet indui vestibus regis et imponi super equum qui de sella regis est, et accipere regium diadema super caput suum, et primus de regis principibus ac tyrannis teneat equum ejus, et per plateam civitatis incedens clamet et dicat : Sic honorabitur quemcumque rex vult honorare. Dixitque ei rex : Festina et sumpta stola et equo fac ita ut locutus es Mardocheo Judæo, qui sedet ante fores palatii. Cave ne quidquam de his quæ locutus es, prætermittas. » Quid est quod rex insomnem noctem duxit, nisi illud quod in psalmo scriptum est : « Ecce non dormitabit, neque obdormiet qui custodit Israel (Psal. cxx). » Leguntur coram eo historiae et annales priorum temporum, in quibus commemoratio fidei et bonorum actuum Mardochei continetur, quia rex sanctorum et princeps regum terræ, in se idem manens, omnium temporum cursus et singulorum actuum notitiam uno contemplatur intuitu, nec est apud illum quidquam recidivum, sed præsentialiter in conspectu ejus omnia patent, de quo per Jeremiam dicitur : « Qui enim firmavit omnia ipse est, et Israel virga hæreditatis ejus, Dominus exercituum nomen illi (Jer. x). » Unde et Apostolus ait : « In Christo enim Jesu non est in illo est et fuit, sed est semper in illo est. » Et item : « Jesus, inquit, Christus heri et hodie ipse in sæcula sæculorum. (Hebr. xiii.) »

Commemorantur ergo gesta Mardochei coram hoc rege, quia bona opera sanctorum doctorum nunquam apud eum oblivioni tradentur, sed fit quod scriptum est : « In memoria æterna erit justus, ab auditu malo non timebit (Psal. cxl). »

A Jubetur Mardocheus regalibus vestimentis indui et imponi super equum qui de sella regis est, et accipere regium diadema super caput suum, et primus de regis principibus ac tyrannis tenere equum ejus, et per plateam civitatis incedendo clamare : « Sic honorabitur, quemcumque voluerit rex honorare; » cum prædicatores sancti Evangelii et magistri Ecclesiæ, omnium virtutum cultu et sapientiæ decore illustrati, ac diademate regis dignitatis, quia summi regis membra sunt, nobiliter honorati; ascendere super equum regium, hoc est, super fidelium populum, in quorum cordibus rex ipse cælorum jugiter præsidet, jubentur præesse ac dominari. De quibus equis per Habacuc prophetam ad ipsum Dominum dicitur : « Ascendens ascendes super equos tuos, et equitatus tuus sanitas (Habuc. iii). »

B Cui Aman spiritualis hostis populi Dei, licet invitus, tamen condignum obsequium præbet, cum persecutores sanctæ Ecclesiæ, quamvis indevoto animo, superno tamen nutu sæpe coguntur veraci laudes Ecclesiæ prædicare testimonio; quia veritate patefacta, convicti non possunt abscondendo celare quod manifestum est.

« Reversus est Mardocheus ad januam palatii, et Aman festinavit ire in domum suam lugens et aperto capite : narravitque Zares uxori suæ et amicis omnia quæ evenissent sibi. Cui responderunt sapientes, quos habebat in consilio suo, et uxor ejus : Si de semine Judæorum est Mardocheus, ante quem cadere cœpisti, non poteris ei resistere, sed cades in conspectu ejus. » Hæc est immutatio dexteræ Excelsi, ut ille qui nuper gloriabatur super alios se esse potentem et præ omnibus gloriosum, subito fieret vilior cæteris et infirmior cunctis. Cujus dispositionis magnitudinem considerans Maria mater Domini in cantico Evangelii ait : « Fecit potentiam in brachio suo, dispersit superbos mente cordis sui. Deposuit potentes de sede, et exaltavit humiles. Esurientes implevit bonis et divites dimisit inanes (Luc. i). » De quo per Isaiam dicitur : « Convertetur Libanus in Carmel, et Carmel in saltum reputabitur (Isa. xxx). »

Hinc videmus Judæorum Synagogæ contumaciam compressam, et humilitatem Ecclesiæ gentium exaltatam. Hinc persecutores Christianæ fidei, qui quondam ut leones feroces laceraverunt gregem Christi, modo destructi et ad nihilum sunt redacti : confessores quoque Christi in toto orbe statu sanæ fidei erecti et potentia virtutum sunt sublimati. Caput in caudam et cauda in caput versa est, quia « Omnis qui se exaltat, humiliabitur; et qui se humiliat, exaltabitur. »

CAPUT X.

Secundo die convivii regina pro populo suo deprecante, Aman in ligno quod Mardocheo præparaverat, suspensus est

« Adhuc illis loquentibus, venerunt eunuchi regis et cito eum ad convivium quod regina paraverat pergere compulerunt. Intravit itaque rex et Aman,

« ut biberent cum regina. Dixitque ei rex etiam in secundo die, postquam vino incaluerat : Quæ est petitio tua, Esther, ut detur tibi, et quid vis fieri ? Etiam si dimidiam regni mei partem petieris, iurpetrabis. Ad quem illa respondit : Si inveni gratiam in oculis tuis, o rex, et si tibi placet, dona mihi animam meam, pro qua rogo, et populum meum, pro quo obsecro. Traditi enim sumus ego et populus meus, ut conteramur, jugulemur et pereamus. At utinam in servos et famulas venderemur ! esset tolerabile malum, et gemens tacerem. Nunc autem hostis est noster, cuius crudelitas redundat in regem. Respondensque rex Assuerus ait : Quis est iste, et cuius potentiæ, ut hæc audeat facere ? Dixit Esther : Hostis et inimicus noster pessimus est Aman. Quod ille audiens illico obstupuit, vultum regis ac reginæ ferre non sustinens. » Ecce jam secunda dies convivii adest, ubi similiter ut prius Aman convocatus venit, sed manifestante Esther petitionem suam, inde damnatus ad pœnam secessit. Hinc est enim, quod in Evangelio alibi prandium, alibi cœna ab homine facta memoratur ; quia prandium presentis Ecclesiæ designat, cœna autem æternum atque ultimum convivium. Unde sequestratis peccatoribus, soli boni in conspectu sui lætantur conditoris.

Aman quippe spiritualis et hostis populi Dei, quia charitatis indumentum, unde regali convivio dignus esset, non habuit, iratum regem sensit ; atque eo in hortus properante, hoc est, electos suos ad delicias paradisi invitante, reginam pro salute sua deprecari contendit, sed frustra, quia tempus opportunum ad hoc non invenit. Tunc enim jam sero est ad querendum salutis remedia, quando imminet ultionis vindicta.

Sic et in Evangelii parabola adveniente sponso stultæ virgines a prudentibus oleum ad vasa sua reficienda petunt, sed non accipiunt. Unde postquam Sponsus ad nuptias cum virginibus prudentibus intraverit, januaque clausa fuerit, ipsæ exclusæ foris remanentes aditum sibi intrandi exquirunt ; quem tamen nullo modo promereri possunt, quia tempus miserationis jam non inveniunt, quod prius dignis operibus querere neglexerunt.

Ibi jam a Domino non potest mereri quod petit, qui hic noluit audire quod jussit ; qui tempus congruæ penitentiae perdidit, frustra ante regni januam cum precibus venit. Hinc etenim per Salomonem Dominus dicit : « Vocavi et renuistis ; extendi manum meam et non fuit qui aspiceret ; despexistis omne consilium meum, et increpationes meas neglexistis. Ego quoque in interitu vestro ridebo, et subsannabo, cum vobis, quod timebatis, advenerit ; cum irruerit repentina calamitas, et interitus quasi tempestas ingruerit, tunc invocabunt me et non exaudiam ; mane consurgent, et non invenient me (Prov. 1). »

« Cum autem reversus rex intrasset in convivii locum, reperit Aman super lectulum corruisse in quo jacebat Esther, et ait : Etiam reginam vult

« opprimere, me præsentem, in domo mea. Necdum verbum de ore regis exierat, et statim operuerunt faciem ejus. » Deprecatio enim Aman ad reginam Esther apud regem Assuerum pro calumnia deputabatur : quia, imminente die iudicii, petitio iniquorum non oratio, sed irritatio fit. Unde in psalmo scriptum est : « Cum iudicatur exeat condemnatus, et oratio ejus fiat in peccatum (Psal. cviii). » Tunc enim oppressio illis, qua antea humiles opprimebant, impropere, quia remunerationis tempus adest ; tunc enim damnati peccatorum suorum verecundia operientur, sicut scriptum est : « Confusio vultus eorum operiet eos, » quando ad tartari tenebras pertrahuntur, ut ibi operum suorum condigna mercede remunerentur. Unde et subditur :

« Dixitque Harbona, unus de eunuchis qui stabant in ministerio regis : En lignum quod paraverat Mardocheo, qui locutus est pro rege, stat in domo Aman, habens altitudinis quinquaginta cubitos. Cui dixit rex : Appendite eum in eo. Suspensus est itaque Aman in patibulo quod paraverat Mardocheo, et regia ira quievit. » Scriptum est in Proverbiis : « Qui fedit foveam, incidet in illam ; et qui volvit lapidem, revertetur ad eum (Prov. xxvi). » Sic et Aman crucem, quam Mardocheo paraverat, sustinere coactus est.

Sed queri potest quid significet quod crux ipsa quinquaginta cubitorum facta esse legitur. Lex enim quinquagesima die post agni immolationem in monte Sina priori populo data est. Et quia diximus supra quod Aman significaret ipsos Judæos tumultuantes contra Christum, qui in lege eis promissus erat, et Ecclesiam ejus persequentes ; lex ipsa, quæ eis ad custodiam vitæ data est, quia per ipsam exstinguere nomen Christi, atque confessores ejus interficere moliebantur, mortis illis exstitit causa. Ita ut qui per legem injuste innoxios opprimere volebant, ipsi per eam justis iudicii acciperent sententiam, de quo per Paulum dicitur : « Quicumque in lege peccaverunt, per legem iudicabuntur (Rom. 11). »

Harbona autem eunuchus, qui ipsam crucem factam prodidit, significat doctores legis, qui dolum Judæorum et omnia quæ divinis præceptis fecerunt contraria, ipsius legis lectione manifestaverunt. Unde Moyses in spiritu prævidens eos contemptores et sacrilegos futuros, omnia quæ pravicatoribus erant ventura in cantico Deuteronomii prædixit. Hinc et Salvator in Evangelio ad ipsos Judæos ait : « Nolite putare quia ego accusaturus sum vos apud Patrem ; est qui accusat vos Moyses, in quo vos speratis ; si enim crederetis Moysi, crederetis forsitan et mihi ; de me enim ille scripsit : si autem illius litteris non creditis, quomodo meis verbis credetis ? » (Joan. v.)

CAPUT XI.

Quod Mardocheus loco Aman constituitur et ad suggestionem reginæ epistolæ pro salute Judæorum mittuntur.

« Die illa dedit rex Assuerus Esther reginæ dimittere

« Aman adversarii Judæorum. Et Mardocheus ingressus est ante faciem regis, » etc. Quid est quod rex Assuerus dedit Esther reginæ domum Aman adversarii Judæorum, nisi quod rex verus et Dominus noster omnem dignitatem et omnem honorem quem prior populus ex scientia legis et prophetarum atque cultu piæ religionis habuit, postquam adventum mediatoris Dei et hominum in carne sprevit, atque ejus Evangelium recipere noluit, totum ad sanctæ Ecclesiæ transtulit usum, ut ipsa possideret spirituales divitias, et custos fieret honestissima omnium virtutum. Unde scriptum est in Proverbiis : « Custoditur justo substantia peccatoris (*Prov. xiii*). Et Dominus in Evangelio ad ipsos Judæos ait : « Auferetur a vobis regnum Dei, et dabitur genti facienti fructus ejus (*Matth. xxi*). » Hinc iterum per Salomonem dicitur : « Qui bonus est auferet a Domino gratiam (*Prov. xi*). »

Unde sequitur de Mardocheo quod ingressus sit ante faciem regis, quia laudante ac prædicante Ecclesia instantiam magistrorum suorum, ipsi doctores sancti pro labore quem exercuerunt in nutrimine fidelium, gratiam copiosam ante conspectum inveniunt conditoris omnium. Potest et sententia hæc de persona omnium persecutorum Ecclesiæ generaliter prolata accipi, quia quidquid illi studio sapientiæ vel utilium disciplinarum ediderunt, aut de honestate virtutum indagando exquisierunt, nec non ea quæ in genere peccatorum ad torquendos martyres excogitaverunt, totum fidelibus Christi in augmentum honoris et gloriæ conversum est. Nec illis injustis possessoribus quidquam remansit pro elaboratu suo bonæ mercedis, sed istis totum collatum est ad plenitudinem suæ perfectionis. Illud quoque quod suljungitur, tulisse regem annulum quem ab Aman receperat, et tradidisse Mardocheo, mystice exprimit quia signaculum fidei, quod perfidi Judæi et omnes persecutores nominis Christi sibi per prædicationem Evangelii oblatum recipere volebant, ad gentium salutem per apostolos Christi translatum est. Tenet ergo Esther domum Aman hostis Judæorum, cum Ecclesia Christi mundum possidet, hostem quondam Christianorum. Et ingreditur Mardocheus ante faciem regis, cum quotidie animæ sanctorum de incolatu præsentis vitæ capiuntur ad contemplationem vultus superni Judicis : cujus lætitiæ magnitudinem nullus occupat finis, sed gloria perpes quotidie eis crescit in gaudio æternæ exultationis.

« Esther autem constituit Mardocheum super domum suam. » Ecce Esther Mardocheum constituit super domum suam, quia hoc salubri sanctæ Ecclesiæ placet consilio, ut multitudo fidelium sub regimine statuatur sanctorum prædicatorum, quatenus per humilitatem et obedientiam subdita fiat imperio electorum magistrorum.

« Nec his contenta procidit ad pedes regis flevit, » que et locuta ad eum oravit, ut malitiam Aman Agagitæ et inæhinationes ejus pessimas, quas

« excogitaverat contra Judæos, juberet irritas fieri. » At ille ex more sceptrum aureum prætendit manu, quod signum clementiæ monstrabatur. Illaque consurgens stetit ante eum et ait : Si placet regi, et si inveni gratiam in oculis ejus, et deprecatio mea non ei videatur contraria, obsecro ut novis epistolis veteres Aman litteræ insidiatoris et hostis Judæorum, quibus eos in cunctis regis provinciis perire præceperat, corrigantur. Quomodo enim potero sustinere necem et interfectionem populi mei? Responditque rex Assuerus Esther reginæ et Mardocheo Judæo : Domum Aman concessi Esther, et ipsum jussi affligi cruci, qui ausus est manum in Judæos mittere : scribite ergo Judæis sicut vobis placet ex regis nomine, signantes litteras annulo meo. » Quid est ergo Esther procidere ad pedes regis eumque pro salute populi exorare, nisi sanctam Ecclesiam pro erectione filiorum suorum quotidie Dominum omnipotentem per fidem et mysteria incarnationis Unigeniti Dei humiliter postulare, quatenus ejus gratia et hostium comprimator audacia, et de manibus eorum fidelium liberetur innocentia. Extendit supernus rex sceptrum aureum contra petentem reginam, quia pietatis suæ potenter ipsi impendit clementiam. Postulat illa ut nequissimi Aman veteres litteræ novis scriptis permutentur; quia hoc studium est veræ reginæ, ut omnis erroris secta, omnesque contrariæ machinationes, quæ antiquus hostis ad extinctionem populi Dei per ministros suos molitur, saluberrimis Evangelii documentis repellantur atque deleantur. Signantur ipsæ litteræ ex nomine regis scriptæ annulo ipsius, quia omnino evangelica doctrina, quæ ex nomine Christi in toto orbe prædicatur, Spiritus sancti signaculo confirmata ubique declaratur; cujus dono ipsi prædicatores repleti sempiterna fortitudine insuperabiles omnibus apparent, et hostium suorum triumphatores gloriosissimi permanent.

« Erat autem tempus tertii mensis, qui appellatur Sibian, vicesima et tertia illius die scriptæ sunt epistolæ, ut Mardocheus voluerat, ad Judæos et ad principes procuratoresque, et judices, qui centum viginti septem provinciis, ab India usque ad Æthiopiam præsidebant; provinciæ atque provinciæ, populo et populo, juxta litteras et linguas suas, et Judæis prout legere poterant et audire. » Ipsæque epistolæ, quæ ex regis nomine mittebantur, annulo ipsius obsignatæ sunt, et missæ per veredarios qui per omnes provincias discurrerent, veteres litteras novis nuntiis prævenirent. » Sibian mensis, qui apud Hebræos post Nisan tertius in ordine est, id est, qui apud Græcos vocatur Thessari, et apud Latinos nominatur Junius. Hujus vicesima tertia die scriptæ sunt epistolæ novæ secundum Mardochei dictationem, ad confutandas veteres Aman litteras. Cujus rei significatio in promptu est, quia Evangelii doctrina ita condita est per scriptores Novi Testamenti mediante Domino nostro Jesu Chri-

sto, ut sanctæ Trinitatis fides in ea plenissime complecteretur, et totius decalogi in duobus præceptis charitatis summa perfectio esse demonstraretur: ipsaque Scriptura per veredarios, hoc est, prædicatores sanctos, directa est in totum orbem terrarum, quæ significant centum et viginti septem provinciæ quæ in regno Assueri consistebant; nam denarius numerus per duodenarium multiplicatus centesimum et vicesimum facit; quibus si septenarius associatus fuerit, totius summæ plenitudinem concludit.

Ita quoque decalogi vera custodia apostolica traditione in omnes mundi partes per doctores sanctos est insinuata, sed septemplex Spiritus gratia in fidelium est corda diffusa. Nec illud etiam sine mysterio est quod ipsæ epistolæ quæ ex regis nomine mittebantur, et annulo ipsius designatæ erant, memorantur scriptæ juxta singularum gentium litteras et linguas, ut quæque gens legere et intelligere posset: quia sic Evangelii doctrina ordinata est, ut ejus primi doctores, per Spiritus sancti gratiam edocti, omnium loquerentur primum voce linguarum, deinde verbum fidei per eorum ministerium in omnes seminaretur partes orbis terrarum, sicut in Actibus apostolorum legitur quod in cœnaculo Sion Spiritus paracletus in die Pentecostes super centum viginti credentes in specie ignis adveniens, omnium gentium linguas daret eis loqui magnalia Dei, ita ut qui convenerant hoc audientes, stupendo mirarentur universi.

« Quibus imperavit rex ut convenirent Judæos per singulas civitates, et in unum præciperent congregari, ut starent pro animabus suis, et omnes inimicos suos cum conjugibus ac liberis et universis domibus interficerent. Et constituta est per omnes provincias una ultionis dies, id est, tertia decima mensis duodecimi Adar. Summaque epistolæ fuit, ut in omnibus terris ac populis qui regis Assueri imperio subjacebant, notum fieret paratos esse Judæos ad capiendam vindictam de hostibus suis. » Quid est quod rex iste terrenus mandat veredariis suis ut conveniant Judæos in singulis locis, et in unum præcipiant eos congregari, quatenus stent pro animabus suis, et omnes inimicos cum conjugibus et liberis, et universis domibus interficiant, nisi quia rex noster, dominator utique cœli et terræ, hoc per prædicatores suos mandat veris Judæis, et confessoribus suis in omnibus gentibus, ut in unitatem societatis et pacis convenientes pro salute animarum suarum certent; omnesque inimicos suos, tam visibiles quam etiam invisibiles, hoc est, falsos Judæos, qui sunt synagoga Satanæ, et paganos atque hæreticos incorrigibiles nec non et immundos spiritus cum universis impietatibus et pravis inventionibus damnent, nec de his quid residuum fieri sinant, quinimo conjuges ac liberos, hoc est, voluptatem carnalem et opera peccatorum simul cum domibus, cum ambitione videlicet sæculi, penitus exstinguant; nec aliquid inde quod sibi no-

civum esse possit, remanere permittant. Hiuc est quod Dominus in lege Israelitis gentes quæ sibi contrariæ erant in terra repromissionis interficere atque exstinguere jubebat. Hinc et Amalecitas postmodum usque ad internectionem delere præcipiebat, quia omnem scandali occasionem eis auferre volebat. Cujus rei memor propheta in psalmis ait: « In matutinis interficiebam omnes peccatores terræ, ut disperderem de civitate Domini omnes operantes iniquitatem (Psal. c). »

Porro tempus quo hæc interfectio hostium fieri præcepta est, bene convenit mysterio hujus spiritualis internecionis, nam duodecimus mensis Hebræorum, hoc est Adar, non nisi novissimam ætatem sæculi, in quo hoc spirituale bellum per milites Christi maxime agitur, exprimit. Similiter et dies tertius decimus sanctæ Trinitatis fidem custodia mandatorum Dei, unde omnes adversarii rite expungantur designat. Quod autem subjungitur:

« Et edictum regis pependit in Susis, » significat imperium cœlestis regis eminere ac dominari in toto orbe terrarum: « in cujus ditione cuncta sunt posita, nec est qui possit resistere voluntati ejus (Esth. xiii), » fastusque mundanus sub ejus prosternitur potestate. Unde recte dicitur quod et edictum regis pependerit in Susis, nam Susis equitatio vel referens interpretatur. Denique superbia mundi superatur potentia Dei. Hinc est quod Salvator in Evangelio discipulis ait: « in mundo pressuram habebitis, sed confidite, quia ego vici mundum (Joan. xvi). »

CAPUT XII

De gloria Mardochei et quomodo se Judæi ultii sunt de inimicis suis; et decem filii Aman in patibulo suspensi.

« Mardocheus autem de palatio et de conspectu regis egrediens, fulgebat vestibus regiis, hyacinthis videlicet et æreis, corouam auream portans in capite, et amictus serico pallio atque purpureo, omnisque civitas exsultavit atque lætata est. » Grandis gloria est sanctis doctoribus quod eorum doctrina atque exhortatione per virtutem superni regis fideles vincunt sævitiam nequissimi hostis, et merces illis inde permanet in cœlesti regno æternæ beatitudinis ac perpetuæ claritatis, quod color hyacinthi, et auri splendor figurare videntur, martyribusque Christi pro effusione sanguinis sui regalis dignitas simul cum rege Christo regnaturis ab ipso justissimo retributore in arce superna redditur. Cujus rei purpuræ ac serici nomina typum præferunt, omnisque cœtus sanctorum pro hoc pariter in superna Jerusalem gaudens lætabitur. De quo sequitur.

« Judæis autem nova lux oriri visa est, gaudium, et honor, et tripudium. Apud omnes populos, urbes atque provincias, quocumque regis jussa veniebant, mira exsultatio, epule, atque convivia, et festus dies: in tantum ut plures alterius gentis et sectæ eorum religioni et cæremoniis jungerentur.

« tur. Grandis enim cunctos Judaici nominis terror
 « invaserat. » Plurimi ergo ex gentium atque ho-
 « stium Ecclesie numero, vi, sapientia atque constan-
 « tia sanctorum martyrum virtuteque Christi per illos
 « clarescente, relicta idololatria atque superstitione
 « gentili, ad Christianam religionem conversi sunt;
 « quod eos qui passionem sanctorum atque triumphos
 « martyrum legunt, minime latet; indeque per Dei
 « misericordiam numerositas quotidie crescit fidelium
 « et septa replentur Ecclesie. Christiani enim nominis
 « vigor in toto orbe terrarum infidelibus terrorem et
 « credentibus excitat gaudium. De quo per Psalmi-
 « stam dicitur: « Timeat Dominum omnis terra. Ab
 « ipso autem commoveantur universi et omnes qui
 « habitant orbem (Psal. xxxii). » Et item: « Letabi-
 « tur justus in Domino, et sperabit in eo, et laudabun-
 « tur omnes recti corde (Psal. lxxiii). » Et Apostolus:
 « In nomine, inquit, Jesu omne genu flectatur, cœ-
 « lestium, terrestrium et infernorum, et omnis lingua
 « confiteatur quia Dominus Jesus in gloria est Dei Pa-
 « tris (Philip. ii). »

« Igitur duodecimi mensis, quem Adar vocari ante
 « jam diximus, tertia decima die, quando cunctis
 « Judæis interfectio parabatur, et hostes eorum
 « inhiabant sanguini, versa vice, Judæi superiores
 « esse cœperunt, et se de adversariis vindicare. Con-
 « gregatique sunt per singulas civitates, oppida et
 « loca, ut extenderent manus contra inimicos et
 « persecutores suos, nullusque ausus est resistere,
 « eo quod omnes populos magnitudinis eorum for-
 « mido penetrarat. » Duodecimus mensis, ut supra
 « dictum, novissimam ætatem sæculi significat, quando
 « incarnatio facta est Redemptoris, et Evangelii ipsius
 « prædicatio toto orbe disseminata. Similiter et tertia
 « decima dies lucem fidei ac honorum operum, quæ
 « prædicatione evangelica in Ecclesia per fideles quo-
 « tidie expletur, declarat. Nam duodecimo mense,
 « tertia decima die mensis, quando cunctis Judæis in-
 « terfectio parabatur, et hostes eorum inhiabant san-
 « guini, versa vice ipsi Judæi superiores esse cœpe-
 « runt, et se de adversariis vindicare; » quia cœtus
 « fidelium, in quo est vera confessio rectæ fidei, licet
 « hostes et persecutores nominis Christi ubique illis
 « persecutiones excitent et eos opprimere contenda-
 « nt, ipsi tamen, gratia Dei adjuti, et confortati
 « scuto fidei et armis justitiæ, adversarios suos supe-
 « rant ac tropæum gloriæ de eis reportant, cum illos,
 « repulsis nequitiiis spiritualibus et errorum seminato-
 « ribus qui eos per varia vitia seducebant, ad lucem
 « fidei convertunt et participes gratiæ Christi effi-
 « cient. « Nullusque eis resistere est ausus. » Quia pa-
 « vor majestatis divinæ, quæ miraculis coruscantibus
 « in Ecclesia declaratur, carnalium corda valide con-
 « cutit, et ad cedendum verbo Dei compellit, de quo
 « et convenienter subditur:

« Nam et provinciarum iudices, duces et procu-
 « ratores, omnisque dignitas quæ singulis locis ac
 « operibus præerat, extollebant Judæos timore Mar-
 « dochæi, quem principem esse palatii et plurimum

« posse cognoverant: fama quoque nominis ejus
 « crescebat quotidie, et per cunctorum ora volita-
 « bat. » Quia sanctorum doctorum laudabilis actio
 « et potentia virtutum honorem grandem et reveren-
 « tiam tribuit multitudini fidelium. Unde in Actibus
 « apostolorum, ubi ipsi primi prædicatores Evangelii
 « doctrinæ verbi Dei et curationi operam dare legun-
 « tur, scriptum est: « Erant enim perseverantes in
 « doctrina apostolorum, et communicatione fractionis
 « panis et orationibus. Fiebat omni animæ timor,
 « multa quoque prodigia et signa per apostolos fie-
 « bant in Jerusalem, et metus erat magnus in univer-
 « sis (Act. ii). » Et item: « Per manus, inquit, apo-
 « stolorum fiebant signa et prodigia multa in plebe, et
 « erant unanimiter omnes in porticu Salomonis. Cæ-
 « terorum autem nemo audebat se conjungere illis,
 « sed magnificabat eos populus (Act. v). »

« Itaque perculserunt Judæi inimicos suos plaga
 « magna, et occiderunt eos, reddentes eis quod sibi
 « paraverant facere, in tantum, ut etiam in Susis
 « quingentos viros interficerent extra decem filios
 « Aman Agagitæ hostis Judæorum. » Quid quod
 « Judæi hostes suos persequentes quingentos viros in
 « Susis interfecisse leguntur, exceptis decem filiis
 « Aman, quos in patibulis affigebant? nisi quod non
 « solum in gentibus omnes operarii iniquitatis qui
 « perseverant in malitia sua, nec de peccatis pœni-
 « tentiam agere volunt, neque remissionem delictorum
 « suorum per Spiritus sancti gratiam accipere curant,
 « detestabiles et digni damnatione populo Dei esse
 « videntur; sed etiam ipsi carnales Judæi, transgres-
 « sores scilicet decalogi legis Mosaicæ, reatum crucis
 « Christi, quem ex perfidia sua in passione ipsius sibi
 « contraxerunt, juste infèrni cruciatum sustinere co-
 « gentur, nec ullus de numero electorum communi-
 « care eorum nequitia aut actus nefandos imitari
 « dignatur. Unde merito subditur quod Judæi, cum
 « hostes suos occidissent, prædas ex substantiis eorum
 « tangere et agere noluerint.

« Statimque numerus eorum qui occisi erant in
 « Susis, ad regem relatus est, qui dixit reginæ: In
 « urbe Susis interfecerunt Judæi quingentos viros,
 « et alios decem filios Aman, quantum putas eos
 « exercere cædem in universis provinciis? Quid
 « ultra postulas; et quid vis ut fieri jubeam? Cui
 « illa respondit: Si regi placet, detur potestas Ju-
 « dæis ut, sicut hodie fecerunt in Susis, sic et cras
 « faciant, et decem filii Aman in patibulis suspen-
 « dantur. Præcepitque rex ut ita fieret, » etc. In-
 « tentio hæc reginæ Esther, qua hostes suos valide
 « insequi et extirpare contendit, studium atque so-
 « lertiam veræ reginæ, hoc est sanctæ Ecclesie, ex-
 « primit, quæ hostes suos sine cessatione persequitur,
 « et funditus prosternere atque sibi subjicere certat.
 « Cujus voce per Psalmistam dicitur: « Persequar
 « inimicos meos, et comprehendam illos, et non con-
 « vertar donec deficiant: affligam illos, nec poterunt
 « stare (Psal. xvii). » Quæ p̄imum quingentos viros
 « in Susis, deinde trecentos occidit; quia non solum

illos qui de peccatis suis poenitentiam agere volunt, A sed etiam ipsos qui fidem sanctæ Trinitatis bonis operibus adornare negligunt, dignos perpetua morte ostendit. Unde evenit ut sicut Judæi in duobus diebus septuaginta quinque millia hostium interfecerunt, ita instantia et conatu fidelium hostes universi qui quinque sensibus corporis dediti carnaliter sapiendo legem Dei per septiformem Spiritus sancti gratiam, spirituali dogmate plenam atque perfectam, spiritualiter intelligere respuunt, claritate duorum Testamentorum veraciter vincuntur atque prosternuntur. Nec tamen ullus de substantiis illorum quidquam contingere vult, quia nequaquam nequitie perditorum credentium electio se admiscere consentit; quin potius modis omnibus eorum falsis dogmatibus atque iniquis operibus alienam atque B extraneam se reddit.

CAPUT XIII.

De eo quod illi dies quibus se Judæi ultii sunt inter solemnes reputabantur.

« Dies autem tertius decimus Adar unus apud
« omnes interfectionis fuit, et quarto decimo die
« cædere desierunt. Quem constituerunt esse so-
« lemnam, ut in eo deinceps tempore vacarent epulis,
« gaudio atque conviviiis. At hi qui in urbe Susis cæ-
« dem exercuerunt, tertio decimo et quarto decimo
« ejusdem mensis die in cæde versati sunt; quinto
« decimo autem die percutere desierunt, et idcirco
« eundem diem constituerunt solemnem epularum
« atque lætitiæ. Hi vero Judæi qui in oppidis non
« muratis ac villis morabantur quartum decimum
« diem mensis Adar conviviorum et gaudii decre-
« verunt, ita ut exsulent in eo, et mittant sibi mutuo
« partes epularum et ciborum. » Quid est quod
Scriptura narrat quosdam Judæorum in hostibus
suis tertia decima die mensis Adar interfectionem
exercuisse, et quarta decima die cædere desivisse,
atque hanc solemnem habere: quosdam vero per
duos dies, hoc est, tertiam decimam atque quartam
decimam prædicti mensis occisionem hostium agentes,
quinta decima tandem die a cæde abstinendo solem-
niter quiescere: nisi quod aliqui sanctorum, post
impletos labores quos in servitio Dei recte credendo
et bene vivendo expleverunt, modo ante tempus uni-
versalis iudicii in manibus suis sabbatismum æternæ
quætiis habent, alii vero usque ad ultimum resurre-
ctionis diem in carne perdurantes, sic superatis uni-
versis hostibus, subito per divinam potentiam im-
mutati, æternam quietem atque beatam immorta-
litate[m], tam in animabus quam etiam in corporibus
suis, percipiunt, juxta illud Apostoli quod ad Corin-
thios scribens ait: « Ecce mysterium vobis dico:
omnes quidem resurgemus, sed non omnes immuta-
binur. In momento, in ictu oculi, in novissima tuba:
canet enim tuba, et mortui resurgent incorrupti, et nos
immutabimur (I Cor. xv). » Et ad Thessalonicenses:
« Hoc enim, inquit, vobis dicimus in verbo Domini,
non præveniemus eos qui dormierunt, quoniam ipse
Dominus in jussu et in voce archangeli et in tuba

Dei descendet de cælo, et mortui qui in Christo sunt,
resurgent primi, deinde nos qui vivimus, qui reliqui
sumus, simul rapiemur cum illis in nubibus obviam
Domino in aere, et sic semper cum Domino eriuus
(I Thess. iv). »

Nam quartus decimus numerus, qui septenarium
his continet, animarum ab omni labore et sollicitu-
dine significat quietem. Quintus decimus autem, ubi
septenarius et octonarius simul continentur, utrum-
que præfiguratur et animarum et corporum futuram
requiem, et immortalitatem; sicque multitudo elec-
torum post completos præsentis vitæ labores, et post
perceptam de universis hostibus victoriam, æterna
exultatione et mutua dilectione in cælesti regno
gaudebunt. Nec ullus hujus gaudii erit finis, quia
nec ultro aliqua succedit tristitia laboris; quod so-
lertia sanctorum prædicatorum auditoribus suis ita
credendum atque sentiendum veraci doctrina com-
mendat. Unde et subditur:

« Scripsit itaque Mardocheus omnia hæc, et lit-
« teris comprehensa misit ad Judæos qui in omni-
« bus regis provinciis morabantur, tam in vicino
« positis quam procul, ut quartam decimam et quin-
« tam decimam diem mensis Adar pro festis susci-
« perent, et revertente semper anno solemni honore
« celebrarent. Quia in ipsis diebus se ultii sunt Ju-
« dæi de inimicis suis, et luctus atque tristitia in
« hilaritatem gaudiumque conversa sunt, essentque
« isti dies epularum atque lætitiæ, et mitterent sibi
« invicem ciborum partes, et pauperibus manuscula
« largirentur. Susceperuntque Judæi in solemnem
« ritum, cunctaque quæ eo tempore facere cœperant,
« et quæ Mardocheus litteris facienda mandaverat. »
Semper enim quique fideles pio labore ac bonis
operibus, atque eleemosynarum largitionibus. pro
hoc decertant ut secundum id quod evangelica et
apostolica doctrina docet, fide, spe et charitate ingres-
sum vitæ æternæ adipisci mereantur et tam se quam
etiam sibi obsequentes in ærumna presentis sæculi
consolando confortent, ita ut spe gaudentes in
tribulationibus sint patientes, sine intermissione
orent, in omnibus gratias agant, et agonem suum
piis precibus fideli Domino commendent, quatenus
per ejus opem æterna remunerentur beatitudine.

« Aman enim filius Amadathi stirpis Agag, hostis
« et adversarius Judæorum, cogitavit contra eos
« malum ut occideret illos, atque deleret, et misit
« phur, quod nostra lingua vertitur in *sortem*. Et
« postea ingressa est Esther ad regem, obsecrans ut
« conatus ejus litteris regis irriti fierent, et malum
« quod contra Judæos cogitaverat reverteretur in
« caput ejus. Denique et ipsum et filios ejus affixe-
« runt cruci. Atque ex isto tempore dies isti appellati
« sunt phurim, id est, sortium, eo quod phur, id est
« sors, in urnam missa fuerit. » Sæpe enim nequam
hominibus aliter suum perveniet votum quam sibi
eveniresperarent, et laqueum, quem ad decipiendum
aliis disponunt, ipsi in eo obligentur, sicut Scriptura
ostendit dicens: « In insidiis suis capientur iniqui.

Et qui fodit foveam, incidit in eam (*Prov. xxvi*). Unde et Aman, qui hostes præfiguratur Ecclesiæ, necem quam paraverat Mardocheo ipse sustinere cogebatur. Sors enim in urnam missa dispositionem cujuslibet rei in mente hominis significat: cujus tamen proventus in divino pendet iudicio. Unde per Salomonem dicitur: «Sortes mittuntur in sinu, sed a Domino temperantur. Non est enim in hominis potestate via ejus, sed neque volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei. Universa enim in nutu ejus obediunt, et omnia quæcunque vult facit in cælo et in terra, in mari et in omnibus abyssis (*Prov. xvi*). » Quomodo ergo ipsæ dies sortium apud posteros in memoria haberi debeant, ostendit Scriptura dicens:

«Suscepere Judæi super se et semen suum, et super cunctos qui religioni eorum voluerunt copulari, ut nulli liceat duos hos dies absque solemnitate transigere: quod Scriptura testatur, et certa expetunt tempora, annis sibi jugiter succedentibus. Isti sunt dies, quos nulla unquam delabit oblivio, et per singulas generationes cunctæ in toto orbe provinciæ celebrabunt. Nec est ulla civitas in qua dies plurim, id est sortium, non observentur a Judæis, et ab eorum progenie, quæ his cæremoniis obligata est. » Dies ergo sortium, in quibus Deus veris confessoribus suis dat victoriam de hostibus, nulla unquam oblivione sunt delendæ, sed per singulas generationes in toto orbe celebrandæ, quia futuræ animarum quietis et resurrectionis corporum in die iudicii spe firma semper apud quosque fideles mentio est tenenda; nec ulla Ecclesiarum Christi in toto orbe hujus religionis experte esse debet, sed semper hujus ritus saluberrimi memor omni tempore semper se parare, et ad futura bona percipienda conformare, quatenus hic quod temporaliter celebrat, in fide et spe illic perpetualiter possideat in ipsius rei veritate et æterna beatitudine. Quodque interim, dum in hac peregrinatione sumus, solertia doctorum et Ecclesiæ instantia ad exemplum Esther et Mardochei nobiscum in doctrina et exhortatione agere debet, ut hujus religionis celebrandæ atque colendæ semper simus devoti, de quo subditur:

«Scripseruntque Esther regina filia Abihail et Mardocheus etiam secundam epistolam ut omni studio dies ista sollemnis sanciretur in posterum. Et miserunt ad omnes Judæos qui in centum viginti septem regis Assueri provinciis versabantur, ut haberent pacem et susciperent veritatem, observantes dies sortium, et suo tempore cum gaudio celebrarent, sicut constituerat Mardocheus et Esther. Et illi observanda susceperunt a se, et a semine suo, jejunia atque clamores, et sortium dies, et omnia quæ libri hujus, qui vocatur Esther, historia continentur. » Necessaria enim nobis hæc admonitio, ut habeamus semper in cordibus nostris pacem Christianam, et suscipiamus Evangelii ipsius veritatem, ne forte per discordiam et dissensionem

A in hæreticorum decidamus errorem; ubi nequaquam salus vera, sed certa est damnatio atque ruina. Unde sine dubio quibusque opus est, qui se agnoscunt semine verbi Dei ab Ecclesia et doctorum sanctorum ministerio Deo Patri filios in baptisate regeneratos, ut pie jejument, hoc est, piam vitam, castam et continentem ducant, clamores orationum suarum atque doctrinarum excitent, et sortium dies, hoc est victoriæ futuræ, reverenter firmaque spe celebrent, et omnia quæ liber duorum Testamentorum continet sana fide et bona operatione observent.

CAPUT XIV

Quod Assuerus rex cunctas insulas fecit tributarias ubi historia Esther apud Hebræos finem habet.

«Rex vero Assuerus omnem terram et cunctas maris insulas fecit tributarias: cujus fortitudo et imperium, et dignitas atque sublimitas, qua exaltavit Mardocheum, scripta sunt in libris Medorum atque Persarum, et quomodo Mardocheus Judaici generis secundus a rege Assuero fuerit, et magnus apud Judæos, et acceptabilis plebi fratrum suorum, quærens bona populo suo, et loquens ea quæ ad pacem sui seminis pertinerent. » Quid est quod dicit Assuerum regem omnem terram et cunctas maris insulas facere tributarias? cum non ille historicus rex Persarum atque Medorum omnem terram unquam sub ditione sua habuerit, nec cunctas maris insulas facere tributarias posset, quando ad supradictas insulas et partes orbis nec nominis ejus notitia tantum pervenire potuerit; sed veracius regem nostrum ac Dominum Christum hac sententia exprimit, cujus potestas in cælo est, et in terra, et mari et omnibus abyssis: qui semetipsum in Evangelio ostium nominavit, quia per eum vitæ æternæ habemus introitum, quem juxta Psalmistæ attestationem: «Et totus orbis universi reges terræ adorant. Cui et omnes reges terræ servient, reges Tharsis et insulæ munera offerent, reges Arabum et Saba dona adducent (*Psal. lxxi*). » Hujus ergo regis fortitudo, et imperium, et dignitas, atque sublimitas, qualiter exaltaverit verum Mardocheum, hoc est, cœtum sanctorum doctorum magistrorum Ecclesiæ coram populo Christiano, non tantum unius gentis Judææ, sed etiam universarum nationum voces et scripta testantur. Qui electos suos ab initio dono gratiæ suæ exaltavit, et gloriosos atque honorabiles in conspectu omnium gentium fecit: hi quærent bona populo suo, et loquuntur quæ ad pacem pertinent seminis sui, quia juxta Isaiæ vaticinationem: «Speculatores Domini levaverunt vocem, simulque laudabunt (*Isa. lxi*), quorum pedes sunt speciosi evangelizantium pacem, evangelizantium bona (*Rom. x*), » quia semper ea rogant quæ ad pacem sunt in Jerusalem, et sciatur in gentibus semen eorum, et germen eorum in medio populorum. Omnes qui viderunt eos cognoscent illos, quia isti sunt semen cui benedixit Dominus.